

Koningsdag 2024

Rapport voor de NOS

Project: 24012189
Amsterdam, 22 april 2024

© Ipsos 2024. All rights reserved. Contains Ipsos' confidential and proprietary information and may not be disclosed or reproduced without the prior written consent of Ipsos.

2 Inleiding

3 Conclusie

5 Belangrijkste inzichten

6 Willem-Alexander, Máxima en de prinsessen

21 De monarchie

34 De kosten van de monarchie & Koningsdag

37 Onderzoeksopzet en bijlage

Inleiding

Ieder jaar voert Ipsos, in opdracht van de NOS, een opinieonderzoek uit waarin we de Nederlandse bevolking vragen naar hun mening over de koning, het koningshuis en de monarchie.

Na het vallen van het kabinet-Rutte IV in juli vorig jaar, vonden er in november nieuwe verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats. De vraag is of deze nieuwe samenstelling van de Kamer gevolgen kan hebben voor de Oranjes. Zo is er bijna een meerderheid in de Tweede Kamer voor het belasten van de leden van het Koninklijk Huis en rijst – door de (weer) langdurende formatie – de vraag of de Koning weer een rol moet spelen in het proces. Hoe kijken Nederlanders hiernaar?

Verder komen de prinsessen steeds meer in de belangstelling te staan. Hoe zien Nederlanders hun rol voor zich? Willen Nederlanders meer over het privéleven van de prinsessen weten? En zouden ze, door meer betrokken te zijn bij publieke taken, het imago van het Koninklijk Huis kunnen verbeteren?

Bij deze zaken, en meer, staan we stil in deze editie van het Ipsos I&O Publiek-NOS Koningsdagonderzoek. In dit rapport presenteren we de belangrijkste resultaten en kijken we naar de trend door de jaren heen.

Maren Hekkema

Research Executive

maren.hekkema@ipsos.com

Sander Nieuwkerk

Senior Research Executive

sander.nieuwkerk@ipsos.com

Conclusie

Voor het vierde jaar op rij is de steun voor de monarchie stabiel. Dat betekent dat de monarchie als staatsvorm nog steeds op steun van een meerderheid van alle Nederlanders kan rekenen. Tegelijkertijd is die steun niet op hetzelfde niveau als voor de coronacrisis. Het lijkt erop dat het draagvlak voor de monarchie door de affaires in de coronacrisis blijvende schade heeft opgelopen. Niet alleen de steun voor de monarchie is niet meer op het niveau van voor de coronacrisis, ook de tevredenheid over de koning en het vertrouwen in de koning zijn sinds de coronacrisis structureel lager. Om het structureel veranderde imago van de monarchie te verbeteren, zien Nederlanders mogelijk een rol voor de prinsessen, door ze meer te betrekken bij publieke taken. Tot slot vindt een meerderheid van de Nederlanders Koningsdag een belangrijke traditie.

1.

Willem-Alexander, Máxima en de prinsessen

Nederlanders beoordelen koning Willem-Alexander met een 6.6 vergelijkbaar als in 2023 (6.5). Hiermee is de dalende trend in de beoordeling – die sinds 2020 was ingezet – een halt toegeroepen. Nederlanders blijven echter kritisch over zijn functioneren: 44% is (zeer) tevreden over Willem-Alexander, terwijl dit in de jaren voor de coronacrisis (2020 en eerder) rond de 70% lag. Datzelfde geldt voor het vertrouwen; dat is met eveneens 44% een stuk lager dan in 2020 en daarvoor, maar stabiel ten opzichte van 2023. Desondanks vinden Nederlanders de koning steeds beter overkomen in de media: vergeleken met 2023 vinden Nederlanders hem minder vaak onwennig. In dat opzicht groeit Willem-Alexander in zijn rol als koning.

Net als het rapportcijfer van de koning, blijft ook het rapportcijfer van Máxima met een 7.3 stabiel. Twee op de drie Nederlanders zijn tevreden met hoe ze haar rol als koningin uitvoert. Hiermee daalt de tevredenheid niet verder. Ook het vertrouwen is nagenoeg gelijk gebleven: bijna zes op de tien Nederlanders hebben vertrouwen in Máxima als koningin van Nederland.

Tot slot kroonprinses Amalia. Met een 7.0 beoordelen Nederlanders haar met een ruime voldoende, waarmee haar beoordeling gelijk is gebleven aan 2023. Nederlanders geven aan dat ze intelligent overkomt en dat ze vertrouwen hebben in haar als opvolger van de koning. Haar privéleven is volgens zeven op de tien Nederlanders (nog) niet nieuwswaardig.

2.

De rol van de monarchie in Nederland

Tijdens de coronacrisis is het draagvlak voor de monarchie flink afgenomen. De vraag was wanneer dat zich weer zou herstellen. Het lijkt er nu echter op dat dit herstel niet komt. De steun voor de monarchie is in een 'nieuw normaal' terechtgekomen. In 2020 waren zo'n zeven op de tien Nederlanders voorstander van de monarchie. In 2021 daalde dat aandeel naar 58%, en sindsdien is dat stabiel gebleven. Momenteel steunt 57% van alle Nederlanders de monarchie.

Vorig jaar constateerden we ook dat de steun voor tradities omtrent het koningshuis afnam en meer ter discussie kwam te staan. Zo was er voor het eerst verdeeldheid over de automatische troonopvolging. Die verdeeldheid lijkt af te nemen: het aandeel Nederlanders dat voorstander is van deze traditie, is in 2024 groter dan het aandeel Nederlanders die het niet meer van deze tijd vindt. Ook steun voor het behoud van de troonrede is nu stabiel, na jarenlange daling. Toch geldt ook voor de steun van deze tradities dat die zich niet meer op het niveau van voor de coronacrisis bevindt.

Dan de rol van de monarchie in de politiek. Ondanks de al maanden durende formatie is het aandeel Nederlanders dat vindt dat de koning een rol hierin moet spelen niet toegenomen. Net als in 2023 vindt een derde dat de koning een rol moet spelen in het formatieproces, het liefst eenzelfde rol als Beatrix had. Nederlanders zijn verdeeld over de vraag of het wenselijk is dat de koning zich uitsprekt over politiek gevoelige kwesties. Tegelijkertijd is het aandeel dat zegt dat de koning dat niet zou moeten doen gegroeid.

3.

De kosten van de monarchie

Een veelgehoord argument tegen de monarchie betreft het kostenplaatje. De kosten van instandhouding van de monarchie zouden te hoog zijn, terwijl het koningshuis geen belasting over het inkomen betaalt. Wat het belasten van het inkomen van de Oranjes betreft, zien we dat er breed draagvlak is onder de bevolking. Driekwart van alle Nederlanders is het ermee eens en vindt dat koning Willem-Alexander en koningin Máxima belasting over hun inkomen moeten betalen. Sowieso willen Nederlanders weten wat voor kosten er zijn aan de monarchie: een ruime meerderheid vindt dat de Oranjes verantwoording af moeten leggen over de eigen kosten en dat er meer openheid zou moeten zijn over de kosten van de monarchie.

Niet alleen republikeinen zijn deze mening toegedaan, ook monarchisten vinden dat het koningshuis meer verantwoording af moet leggen over de kosten. Monarchisten en republikeinen verschillen wel in de mate waarin ze zich zorgen over die kosten maken: twee derde van de voorstanders van een republiek maken zich druk om de kosten van de monarchie terwijl dat onder voorstanders van de monarchie maar een kwart is.

Ook als het gaat over de officiële viering van Koningsdag wil een krappe meerderheid meer openheid over de kosten. Bovendien vinden vier op de tien Nederlanders die kosten te hoog. Ondanks deze wens voor meer transparantie over het kostenplaatje van Koningsdag zijn Nederlanders tegen het afschaffen van de officiële viering van Koningsdag. Ze zien het als een belangrijke traditie die Nederlanders verbindt.

Belangrijkste inzichten

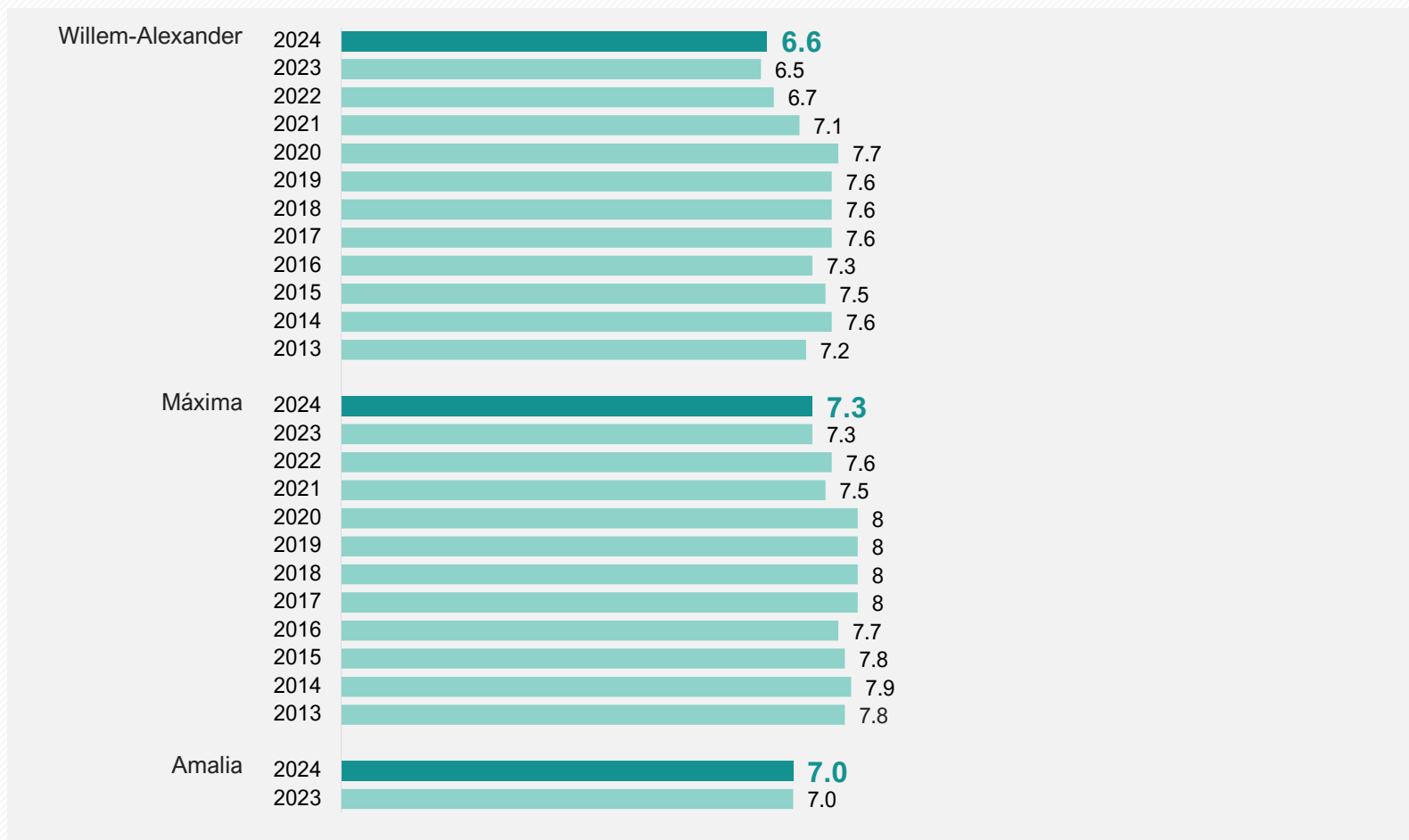
1.

Willem-Alexander,
Máxima en de prinsessen

Rapportcijfer Willem-Alexander (6.6) stabiliseert na jaren van daling; beoordelingen Máxima (7.3) en Amalia (7.0) ook stabiel

Rapportcijfers

Net als in voorgaande jaren, lijken ouderen hogere beoordelingen te geven aan het koningspaar dan jongeren. Ouderen beoordelen Willem-Alexander met een 6.7 en Máxima met een 7.4. Jongeren geven Willem-Alexander een 6.6 en Máxima een 7.1.

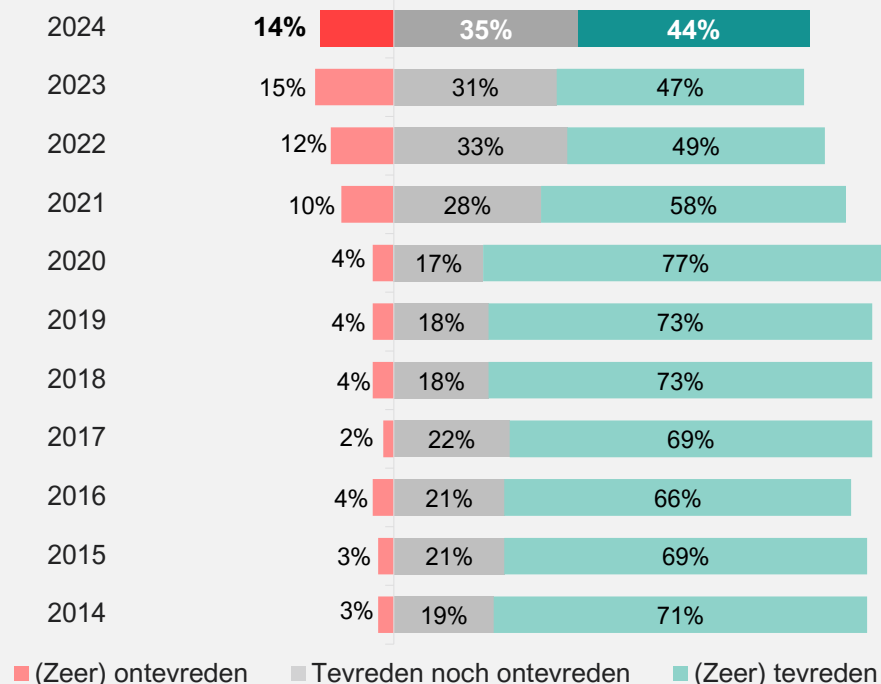
Amalia wordt door jong en oud met een ruime voldoende beoordeeld: jongeren beoordelen de prinses met een 7.1 en ouderen met een 7.0.

Opvallend is dat jongeren veel vaker dan ouderen geen mening hebben over de leden van het Koninklijk Huis.

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Daling tevredenheid over Willem-Alexander lijkt door te zetten; vier op de tien Nederlanders zijn in 2024 tevreden over wijze waarop de koning heeft geregeerd

Tevredenheid over wijze waarop Willem-Alexander heeft geregeerd

De tevredenheid over het regeren van de koning is niet significant lager dan in 2023, maar wel vergeleken met 2022.

De helft van de ouderen (47%) is (zeer) tevreden over Willem-Alexander. Hiermee is de tevredenheid van ouderen nagenoeg gelijk gebleven aan 2023 (46%).

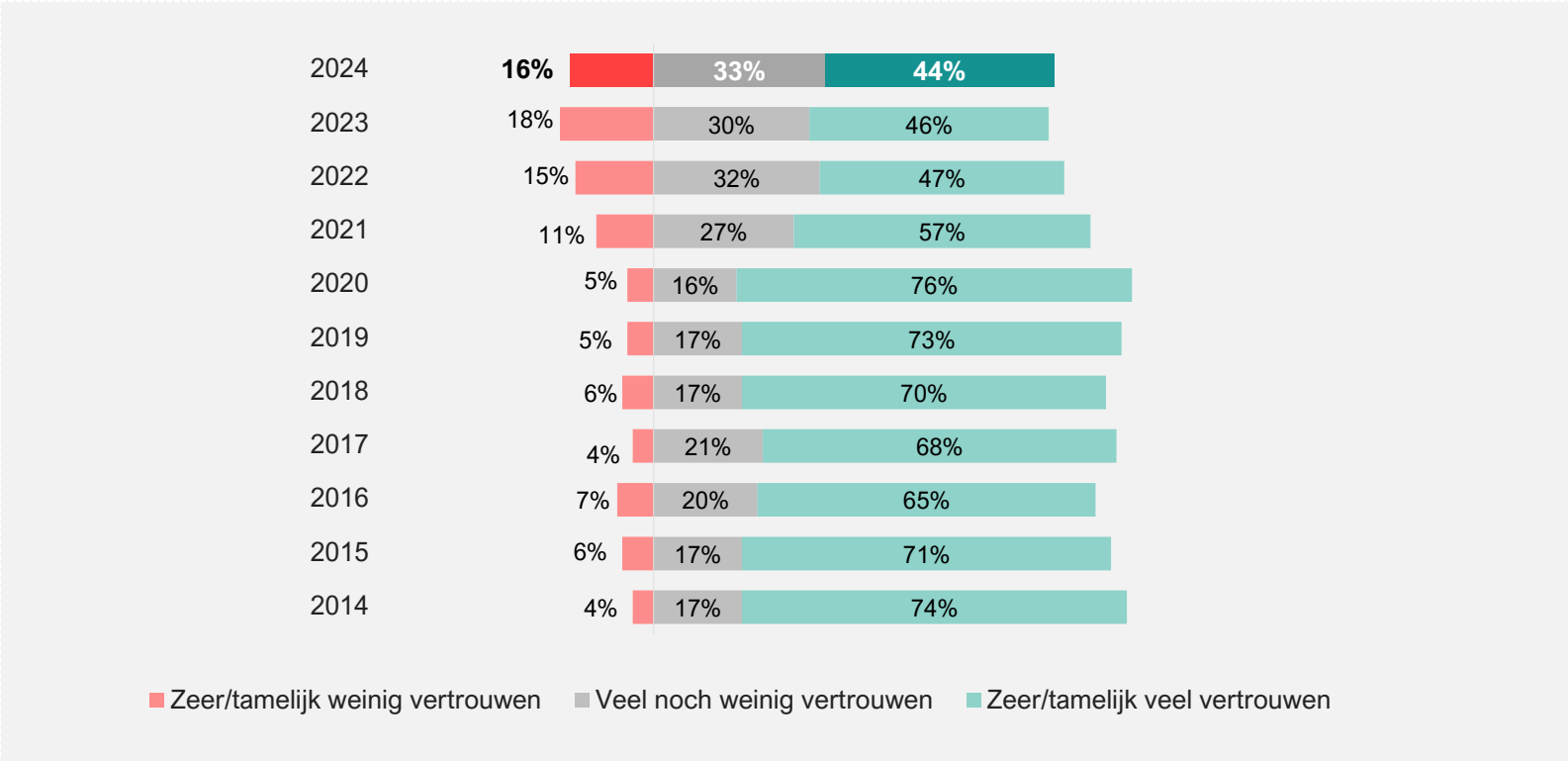
De tevredenheid over het regeren van de koning is gedaald onder jongeren. Waar in 2023 nog de helft (51%) (zeer) tevreden was, geldt dit nu voor vier op de tien jongeren (41%).

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Willem-Alexander is sinds 2013 staatshoofd van Nederland. Hoe tevreden bent u over de wijze waarop hij de afgelopen jaren heeft geregeerd?
Basis: Nederlanders 18+ (2014-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

Vier op de tien Nederlanders hebben vertrouwen in Willem-Alexander, hiermee herstelt ook het vertrouwen in de koning niet

Vertrouwen in Willem-Alexander als koning

Sinds 2020 nam het aandeel Nederlanders met (zeer) weinig vertrouwen in de koning toe. Echter, deze trend lijkt zich in 2024 niet voort te zetten.

Rapportcijfer

6.6

Koning

Willem-Alexander

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Hoeveel vertrouwen heeft u in Willem-Alexander als koning van Nederland?
Basis: Nederlanders 18+ (2014-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

Nederlanders waarderen de sympathieke uitstraling van Willem-Alexander, maar sommigen vinden de koning onvoldoende betrokken

Wat waardeert u het meest in koning Willem-Alexander?

“Hij is best wel modern en hij vertegenwoordigt ons land op een positieve manier.”

“Verbindende persoon in een maatschappij die verdeeld is.”

“Zichtbaarheid, betrokkenheid en Nederland vertegenwoordigen in het buitenland.”

“Hij oogt redelijk toegankelijk, is betrokken bij de mensen en is vooral heel menselijk. Fijn gezin waarin ook fouten gemaakt kunnen worden.”

“Zijn spontaniteit en openheid, ook zeer betrokken.”

“Dat hij zo ver te zien erg begaan is met zijn gezin. Hij voelt aan als een gewone vent.”

“Het feit dat hij sympathiek is en een goede uitstraling heeft.”

“Hij is loyaal aan het volk. Heeft uitstraling voor een representatief Nederland en ik denk dat hij goede connecties heeft met andere staatshoofden.”

“Komt niet over alsof hij zich verheven voelt boven het volk.”

Wat waardeert u het minst in koning Willem-Alexander?

“Ondoordachte acties, waaruit blijkt dat hij beperkt contact heeft met gevoelens in de maatschappij.”

“Geen binding en gevoel met wat er speelt onder zijn volk, gezien de fouten die hij keer op keer maakte de afgelopen jaren. Gevalletje ivoren torentje.”

“Ontvangt veel te veel geld en betaalt geen belasting.”

“Houdt niet altijd rekening met de “gewone” burger.”

“Gebrek aan betrokkenheid en zorg voor de echte problemen van Nederlandse burger.”

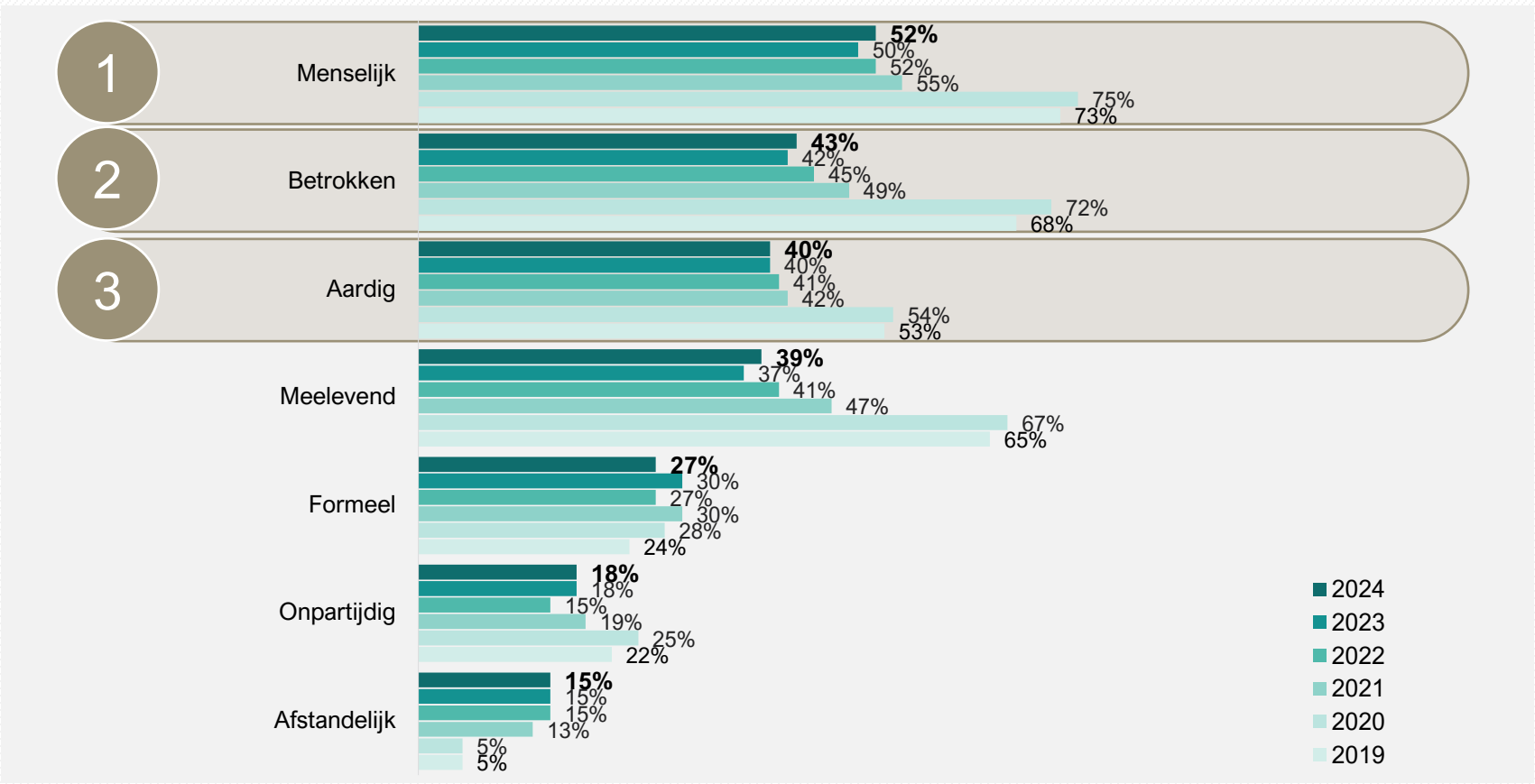
“Dat regels waar wij aan moeten voldoen niet voor leden van het Koningshuis gelden, bijvoorbeeld belastingen betalen.”

“Hij heeft toch wel een paar misstappen gemaakt in de afgelopen jaren (bv. Griekenland vakantie). Ik vind hem niet sterk in zijn toespraken.”

“Soms onzichtbaar en niet altijd een tijdige reactie bij een ramp o.i.d..”

Net als in 2023 vinden Nederlanders dat Willem-Alexander zijn rol als staatshoofd ‘menselijk’, ‘betrokken’ en ‘aardig’ invult

Willem-Alexander als staatshoofd

Sinds 2020 zagen we een dalende trend bij de mate waarin Nederlanders koning Willem-Alexander ‘meelevend’ vinden. Deze dalende trend is nu een halt toegeroepen.

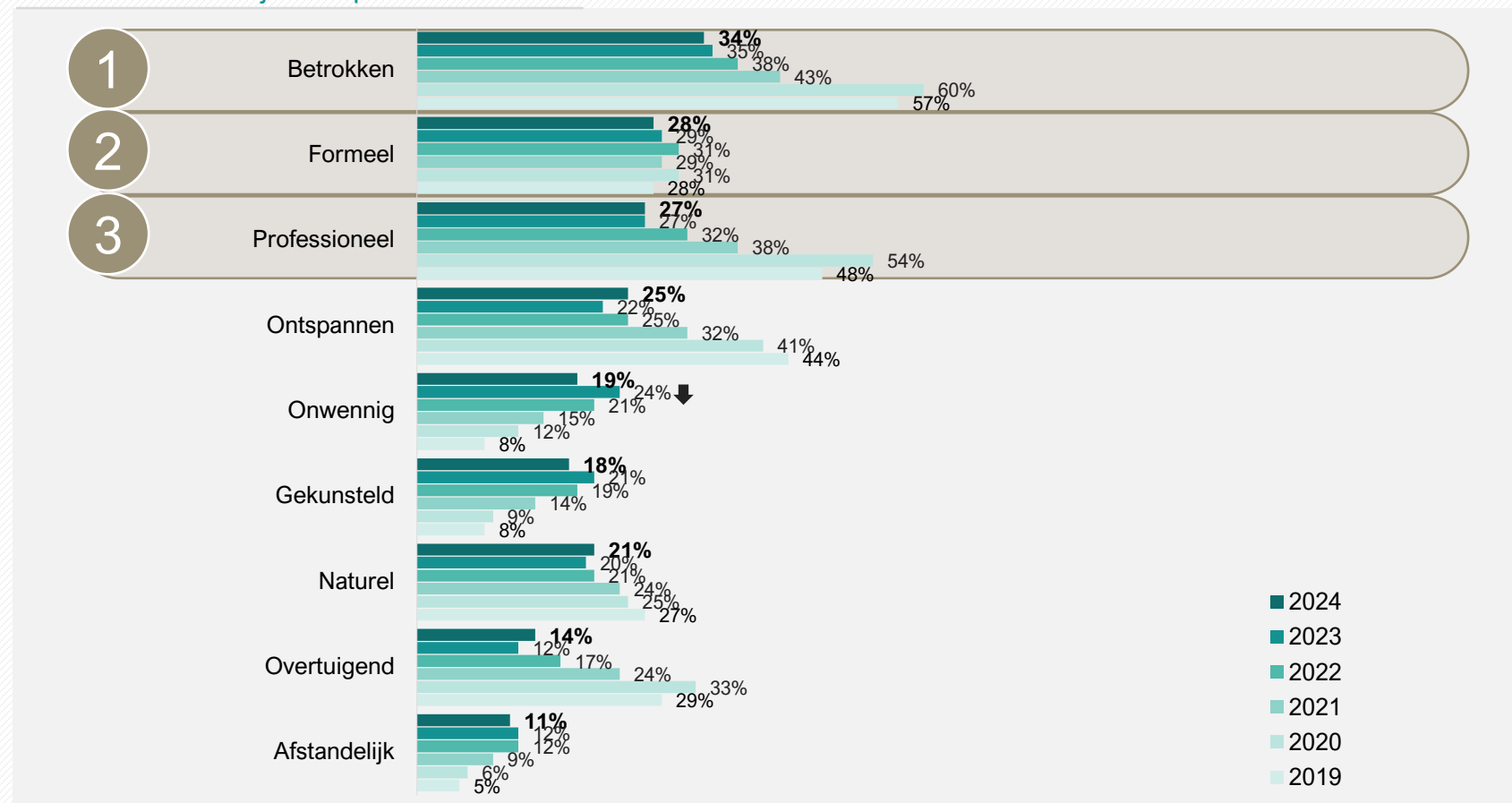
Ouderen hebben vaker positieve associaties met de koning dan jongeren. Zo wordt Willem-Alexander door hen vaker gezien als 'menselijk' (58% tegenover 46% van de jongeren) en 'meelevend' (47% tegenover 32% van de jongeren). Het meest opvallende generatieverschil zien we in het aspect 'betrokkenheid': waar 51% van de ouderen de koning als betrokken ziet, deelt slechts 29% van de jongeren deze mening.

⬇️⬆️ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Welke van deze aspecten vindt u van toepassing op de wijze waarop Willem-Alexander zijn rol als staatshoofd invult?
Basis: Nederlanders 18+ (2019-2023 circa n=1000; 2024: n=1.015)

In de media komt Willem-Alexander ‘betrokken’, ‘formeel’ en/of ‘professioneel’ over. Vergeleken met 2023 vinden Nederlanders de koning minder vaak ‘onwennig’

Willem-Alexander tijdens optredens in media

Jongeren vinden vaker dan ouderen dat Willem-Alexander ‘natuurlijk’ (29%; ouderen: 18%) en ‘professioneel’ (34%; ouderen: 26%) overkomt. Ouderen zijn kritischer en vinden de koning vaker ‘gekunsteld’ (21%; jongeren: 12%) en ‘onwennig’ (22%; jongeren: 14%).

Zowel jongeren (14%; 2023: 21%), als ouderen (22%; 2023: 29%), vinden minder dan in 2023 dat de koning als ‘onwennig’ overkomt in de media. Daarnaast vinden ouderen Willem-Alexander minder vaak ‘gekunsteld’ (21%; 2023: 27%) en juist vaker ‘overtuigend’ (16%; 2023: 11%).

Hiermee lijkt de kritische houding van ouderen over de mediaoptredens van de koning af te nemen.

⬇️⬆️ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Volgens Nederlanders is de belangrijkste taak van Willem-Alexander om Nederland zowel nationaal, als internationaal te vertegenwoordigen en een verbindende rol te spelen in de samenleving

Wat vindt u de belangrijkste taak van Willem-Alexander als staatshoofd van Nederland?

“Ons land vertegenwoordigen en onder de mensen zijn om te zien en voelen wat er in Nederland leeft.”

“Een bepaalde vorm van leiderschap i.c.m. betrokkenheid uitstralen naar de Nederlander en de wereld.”

“Zorgen voor goede internationale connecties ten opzichte van Nederland.”

“Vertegenwoordiger van Nederland en betrokken zijn bij Nederlandse aangelegenheden.”

“Het gezicht zijn van Nederland bij het sluiten van belangrijke deals.”

“Eenheid uitstralen. Opkomen voor ons allen.”

“Handelsrelaties onderhouden met andere landen.”

“Vertegenwoordiging Nederland in het buitenland (representatieve functie). Eindparaaf onder nieuwe wetten.”

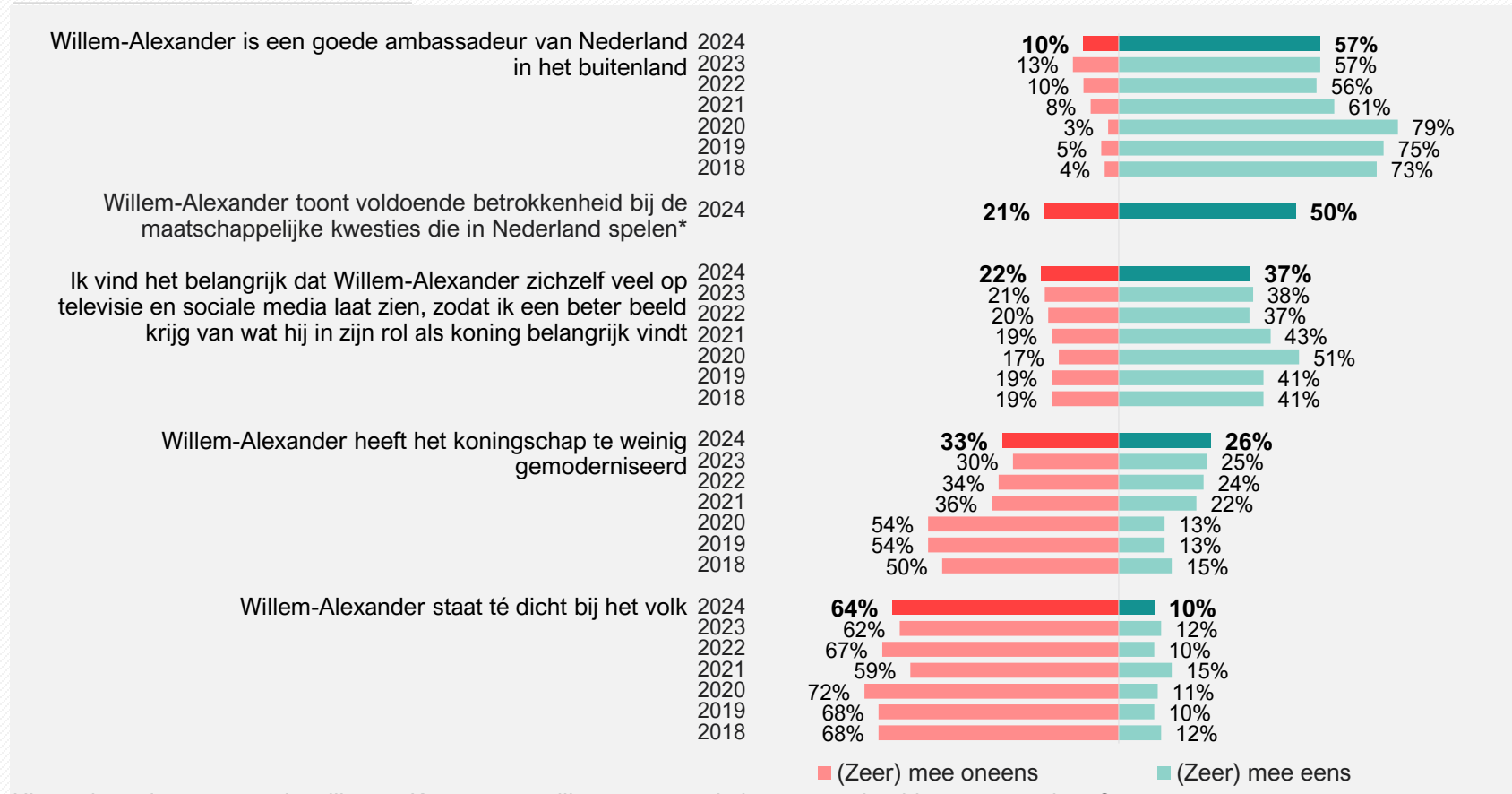
“Een positieve bijdrage leveren aan een sociale, verdraagzame en veilige samenleving binnen de grenzen van het koninkrijk.”

“De banden onderhouden met het volk en met andere landen.”

“Betrokkenheid bij wel en wee van het Nederlandse volk. Verbinden en tegenstellingen slechten.”

Ongeveer de helft van de Nederlanders vindt Willem-Alexander een goede ambassadeur van Nederland en/of is van mening dat hij voldoende betrokkenheid toont bij actuele kwesties

Rol koning Willem-Alexander

Hieronder volgt een aantal stellingen. Kunt u per stelling aangeven in hoeverre u het hiermee eens bent?

Basis: Nederlanders 18+ (2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

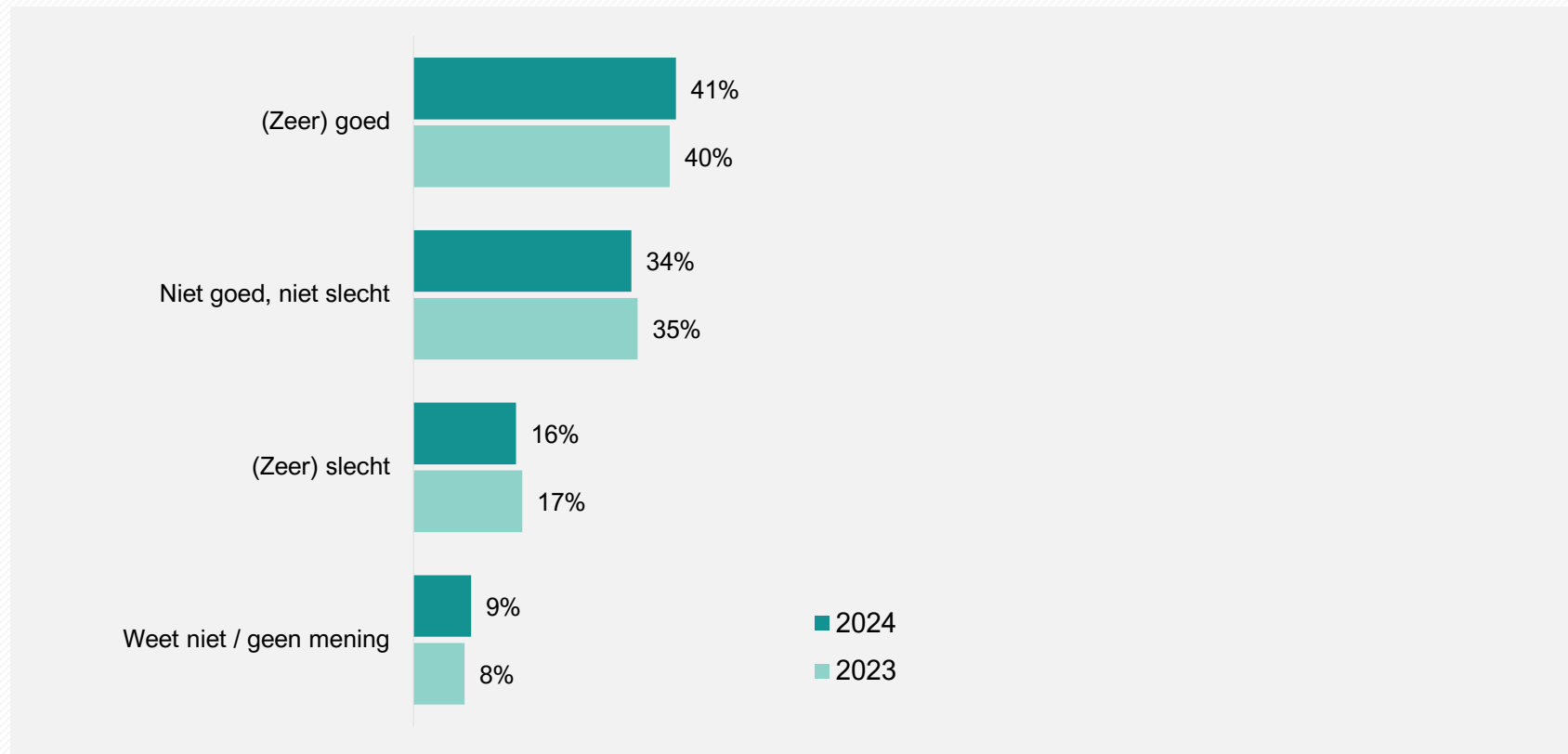
Rest tot 100%: 'eens noch oneens' of 'weet het niet/geen mening'

* Deze stelling is in 2024 voor het eerst voorgelegd.

Ouderen vinden, net als voorgaande jaren, de koning vaker een goede ambassadeur van Nederland dan jongeren: twee derde van de ouderen (66%) is het (zeer) eens met de stelling terwijl onder jongeren de helft (51%) koning Willem-Alexander een goede ambassadeur van Nederland vindt in het buitenland.

Net als in 2023 vinden vier op de tien Nederlanders dat Willem-Alexander Nederlanders (zeer) goed verbindt; nog geen twee tiende is het hiermee oneens

Willem-Alexander verbindt Nederlanders...

Ouderen zijn vaker dan jongeren van mening dat Willem-Alexander als koning Nederlanders (zeer) goed verbindt. Bijna de helft van de ouderen (47%) gelooft dat hij Nederlanders (zeer) goed verbindt, in vergelijking met een derde van de jongeren (35%).

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

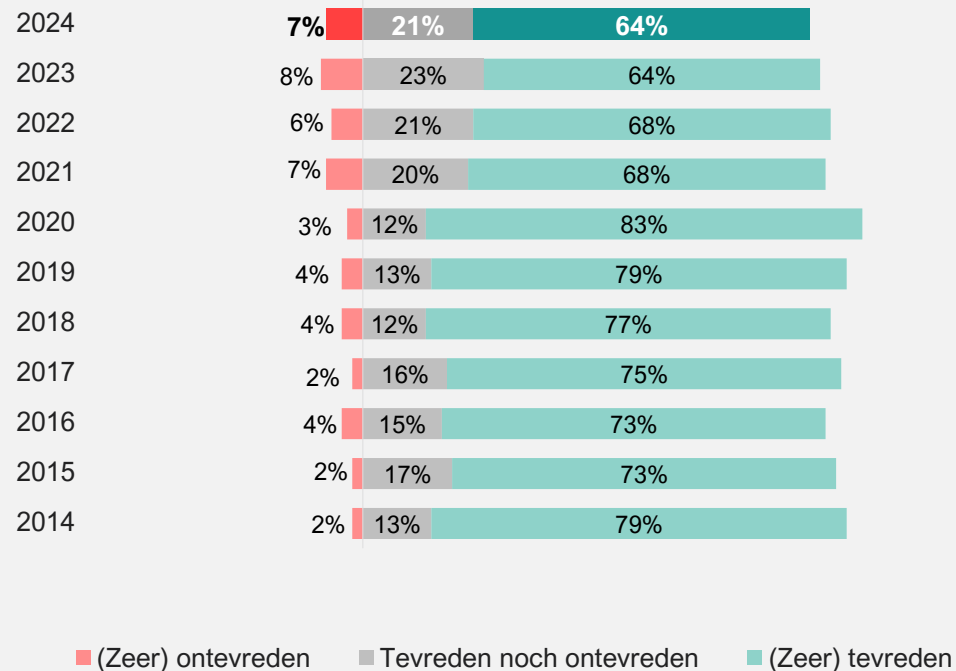
Willem-Alexander heeft zichzelf tot doel gesteld om als koning Nederlanders samen te brengen en met elkaar te verbinden, zowel in tijden van vreugde als in tijden van verdriet. Hoe vindt u dat hij dat doet?

Basis: Nederlanders 18+ (2023: circa n=1000; 2024: n=1.015)

Rest tot 100% 'weet niet/geen mening'

Tevredenheid over Máxima stabiel: net als in 2023 zijn twee op de drie Nederlanders tevreden over haar rol als koningin naast het staatshoofd

Tevredenheid over Máxima als koningin

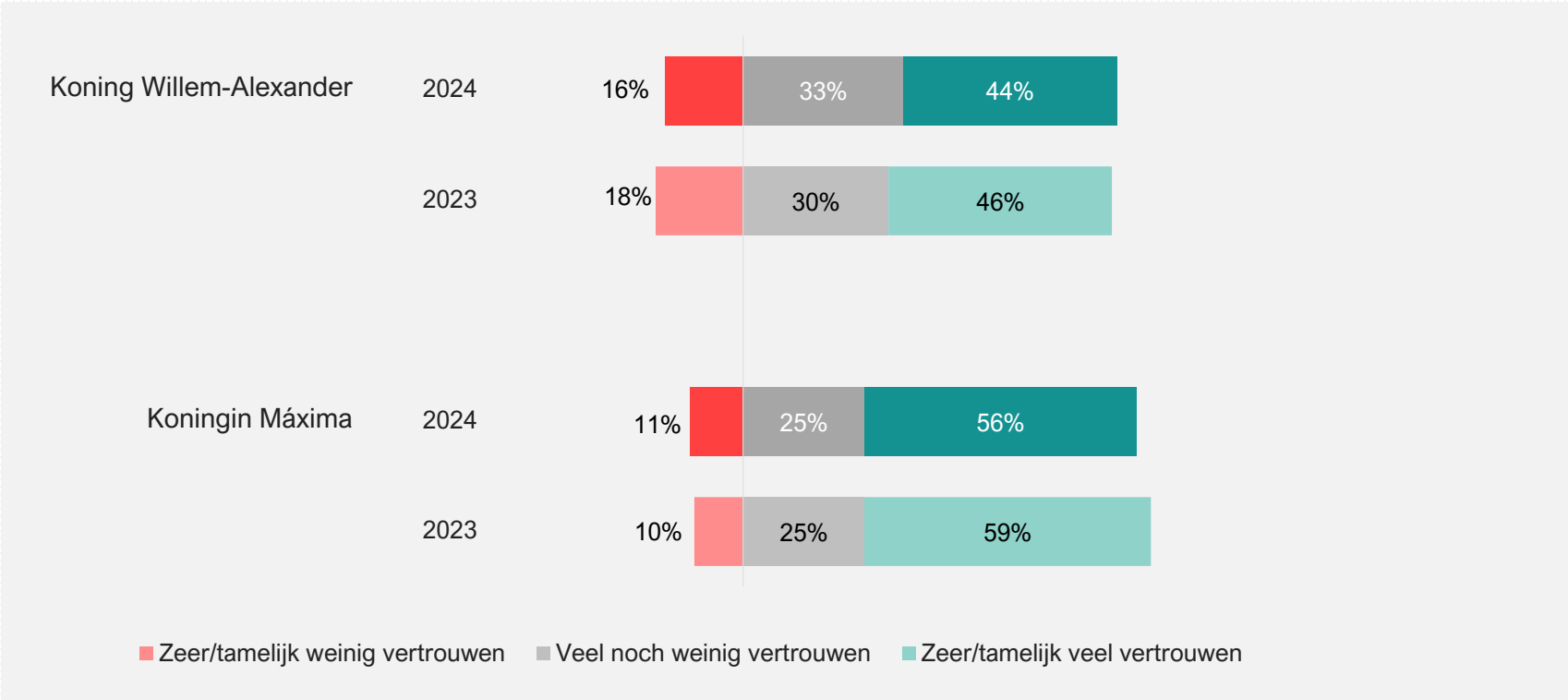
Net als in 2023, zijn ouderen vaker tevreden over Máxima als koningin dan jongeren. Terwijl 71% van de ouderen (zeer) tevreden is over hoe ze haar rol naast het staatshoofd vervult, geldt dit voor iets meer dan de helft van de jongeren (56%).

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Máxima vervult sinds 2013 haar rol als koningin naast het staatshoofd. Hoe tevreden bent u over de wijze waarop zij dat doet?
Basis: Nederlanders 18+ (2014-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

Vertrouwen in Máxima hoger dan in Willem-Alexander: bijna zes op de tien Nederlanders hebben vertrouwen in de koningin

Vertrouwen in Willem-Alexander en Máxima

Hiermee is het vertrouwen in de koningin nagenoeg gelijk gebleven vergeleken aan 2023.

Net als de tevredenheid over Máxima, is het vertrouwen in de koningin hoger onder ouderen (63%), dan onder jongeren (52%).

Voor alle leeftijdsgroepen geldt dat zij meer vertrouwen hebben in Máxima als koningin dan in Willem-Alexander als koning.

Rapportcijfer

Koningin

7.3

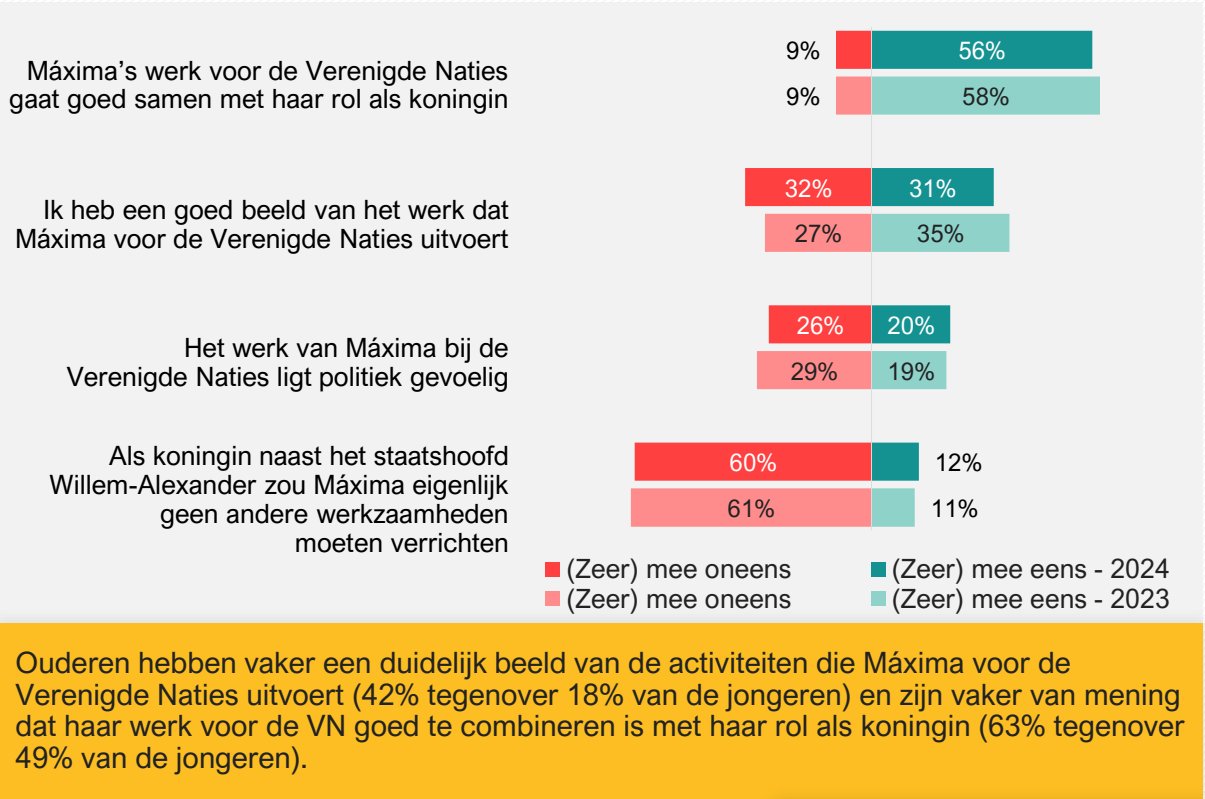
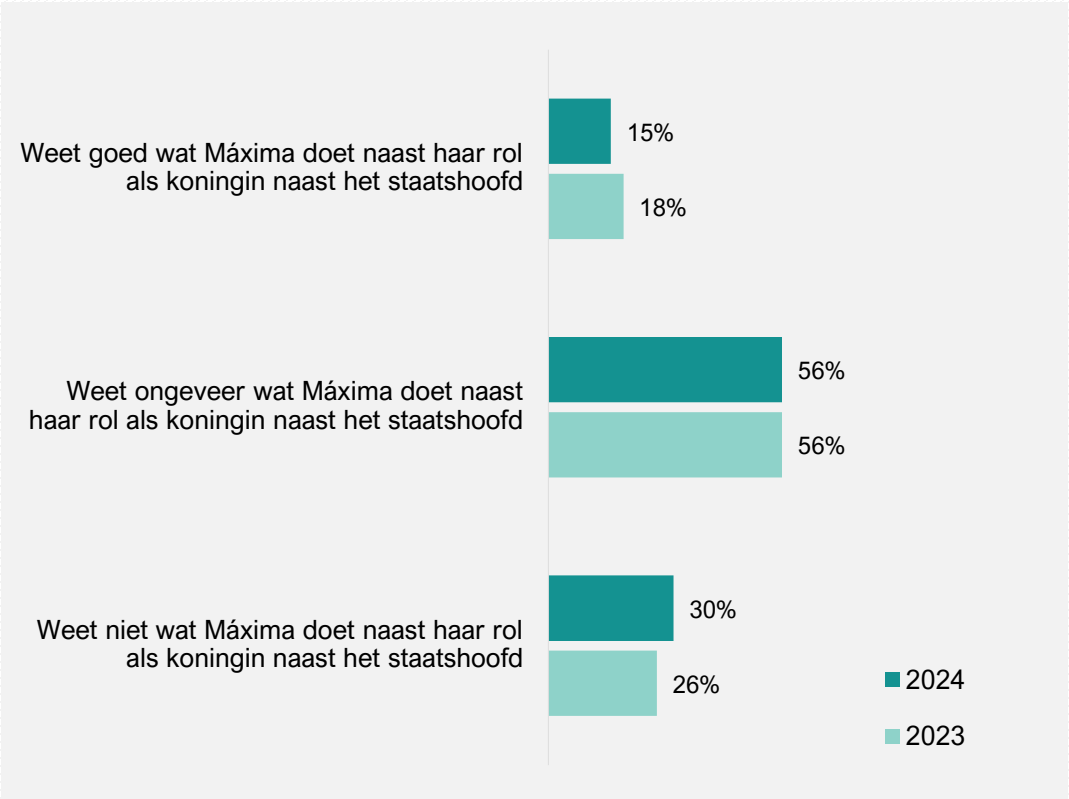
Máxima

↕ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Hoeveel vertrouwen heeft u in Máxima als koningin van Nederland? / Hoeveel vertrouwen heeft u in Willem-Alexander als koning van Nederland?
Basis: Nederlanders 18+ (2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

Drie op de tien Nederlanders weten niet wat Máxima doet naast haar rol als koningin; een meerderheid vindt het geen probleem als ze ook andere werkzaamheden verricht

Kennis over Máxima's nevenactiviteiten

Naast haar werk als koningin, verricht Máxima ook andere activiteiten. Welke van onderstaande stellingen is het meest op u van toepassing? / In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?
Basis: Nederlanders 18+ (2023: n= circa 1000; 2024: n= 1.015)
Rest tot 100%: 'eens noch oneens' of 'weet het niet/geen mening'; stellingen over Máxima zijn voorgelegd na een beknopte uitleg over haar werkzaamheden bij de Verenigde Naties

⬇⬆ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Nederlanders hebben een positieve indruk van Amalia; men vindt haar intelligent overkomen en heeft vertrouwen in haar als opvolgend staatshoofd

Wat is uw indruk van prinses Amalia?

“Dat zij in de toekomstig een goed staatshoofd zal worden.”

“De indruk die ik van haar krijg is zeer netjes en professioneel.”

“Zou een goede opvolger zijn, tijd voor verjonging in het koningshuis!”

“Goede indruk, ze lijkt mij betrokken bij mensen en dat is een hele mooie eigenschap. Ze is ook wel bespraakt.”

“Ze maakt een volwassen en serieuze indruk. Ze komt ook slim over en vol vertrouwen.”

“Een goede opvolging in de lijn.”

“Zeer gemotiveerd, bereid zich goed voor.”

“Leuke vlotte meid, slim, jammer dat ze het zo moeilijk heeft, hoop dat ze haar plek vind.”

“Ik denk dat Amalia een echte 'eerste kind' is, waardoor ze veel verantwoordelijkheidsgevoel heeft en sterk in haar schoenen staat. Precies wat ze nodig heeft als koningin.”

“Ze gaat op haar manier koningin zijn. Ze is verfrissend en ze heeft veel in haar mars.”

“Een serieuze jonge vrouw die weet wat ze wil. Zij zal een goede koningin worden en een waardig vertegenwoordigster van ons land.”

Rapportcijfer

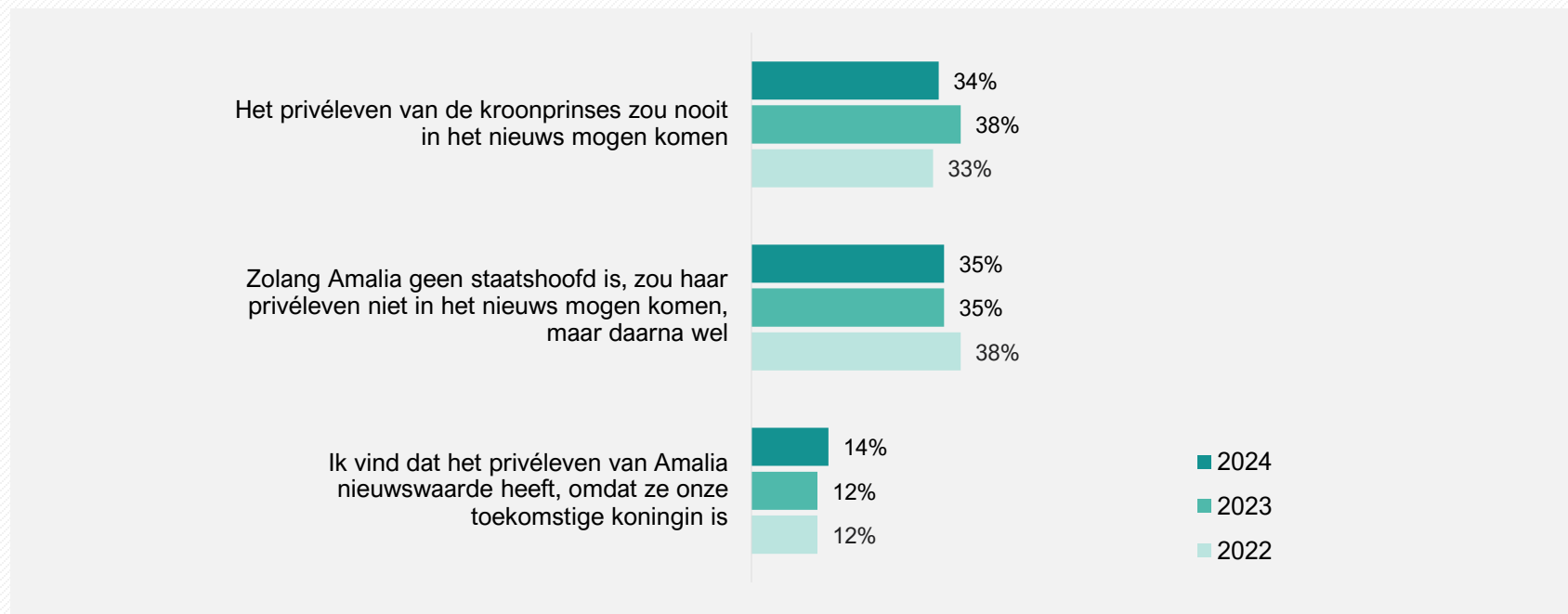
Prinses

7.0

Amalia

Eén derde van de Nederlanders vindt dat Amalia's privéleven nooit in het nieuws zou mogen komen; een even groot aandeel vindt echter dat dit acceptabel is als ze eenmaal het staatshoofd van Nederland is

Belangstelling voor het privéleven van kroonprinses Amalia

Vergeleken met 2023 vinden ouderen minder vaak dat het privéleven van de kroonprinses nooit in het nieuws zou mogen komen (33%; 2023: 41%).

↕ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Wat vindt u van de belangstelling voor het privéleven van kroonprinses Amalia?
Basis: Nederlanders 18+ (2022 -2023 n=circa 1000; 2024 n=1.015)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

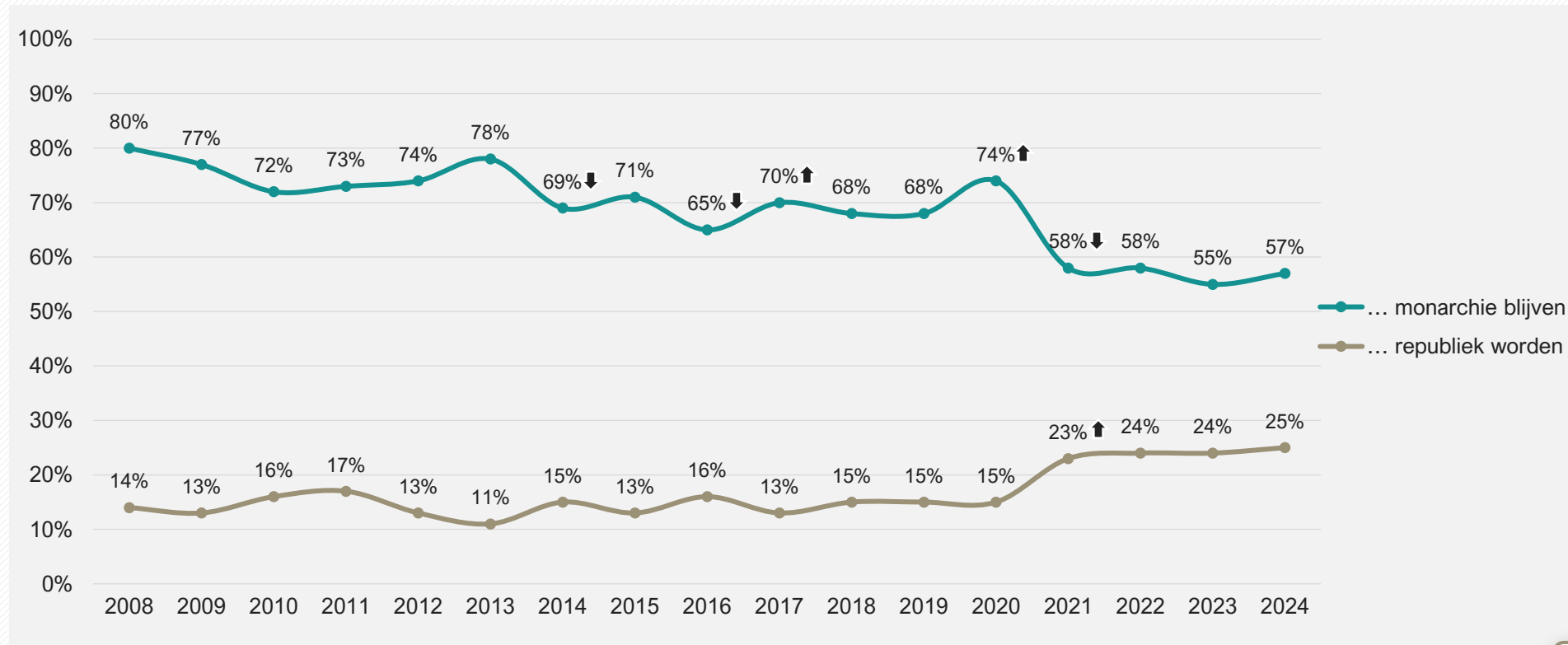
2.

De monarchie

Een kleine meerderheid van de Nederlanders is voorstander van de monarchie; nog geen herstel zichtbaar in deze steun na de sterke daling in 2021

Nederland moet een ...

Zowel de steun voor de monarchie, als voor een republiek zijn sinds 2021 stabiel.

Hoogopgeleide Nederlanders vinden, net als in voorgaande jaren, vaker dat Nederland een republiek moet worden (29% versus 19% laagopgeleiden).

Nederland is een koninkrijk met een koning als staatshoofd. Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen president als staatshoofd?

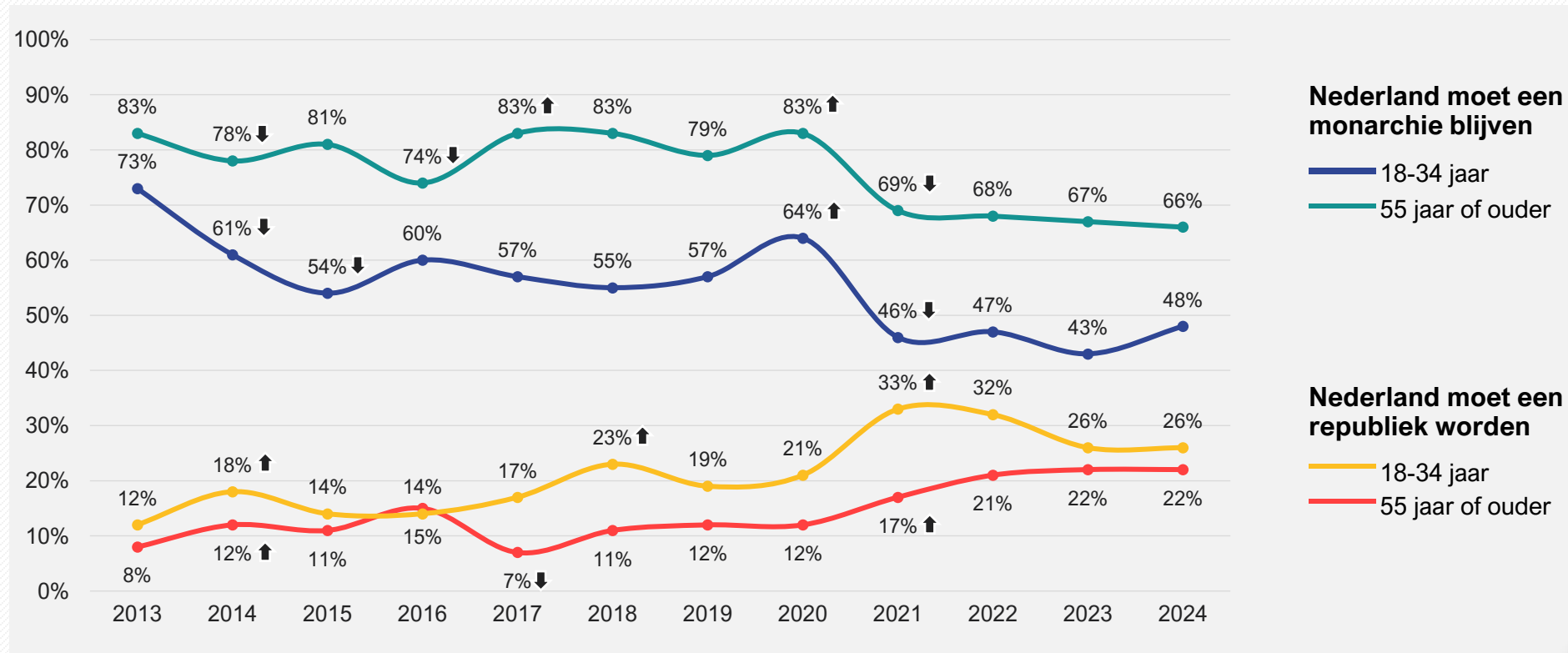
Basis: Nederlanders 18+ (2008-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

Rest deel tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

↕ Significant lager/hoger dan jaar ervoor (95%)

Steun voor monarchie blijft het hoogst onder ouderen; steun onder jongeren laat voorzichtig tekenen van herstel zien

Monarchie of republiek?

Nederland is een koninkrijk met een koning als staatshoofd. Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen president als staatshoofd?

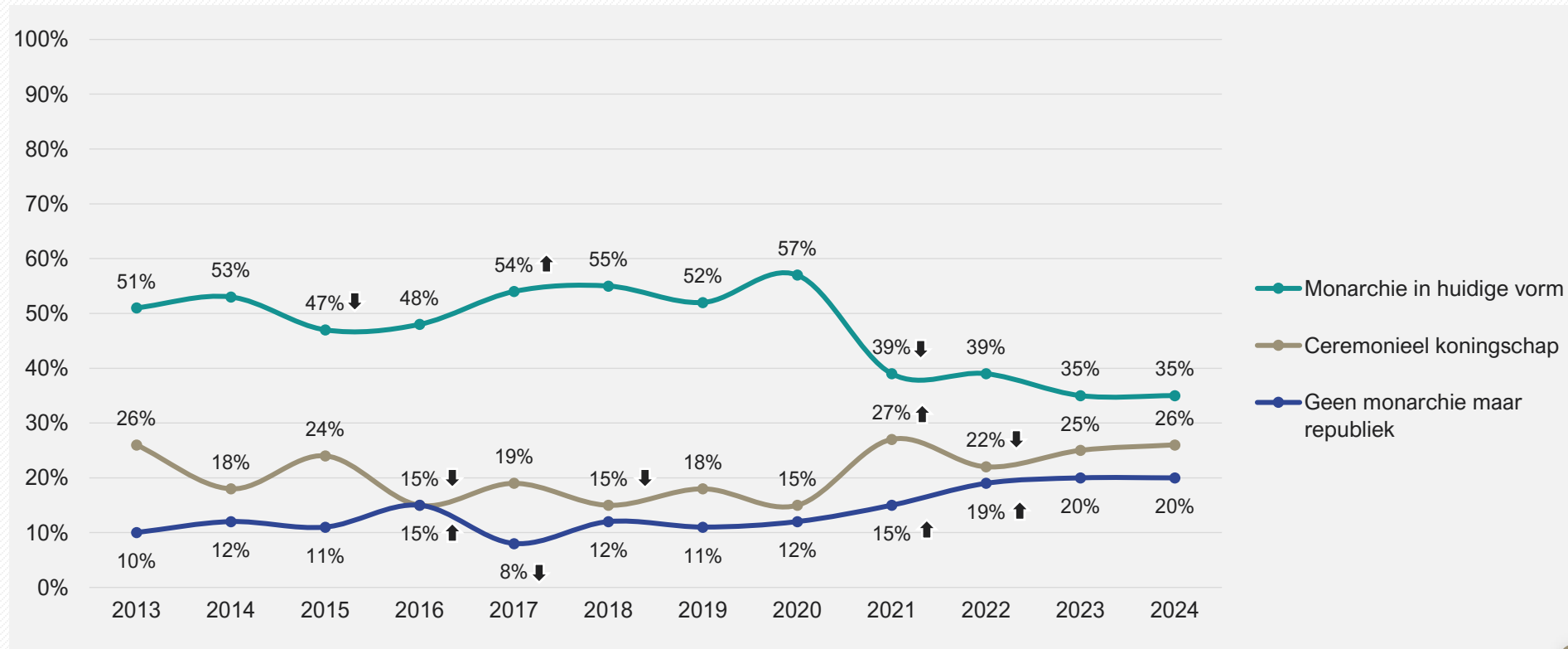
Basis: Nederlanders 18+ (2013-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

↕ Significant lager/hoger dan jaar ervoor (95%)

Zowel het draagvlak voor een ceremoniële rol voor het staatshoofd, als voor de monarchie in de huidige vorm blijven stabiel

Wat vindt u wenselijk?

Ouderen geven vaker de voorkeur aan de monarchie in de huidige vorm dan jongeren (48% versus 21%).

Hoogopgeleiden geven het vaakst de voorkeur aan een ceremonieel koningschap zonder politieke invloed (31%), waar laagopgeleide Nederlanders het vaakst de voorkeur geven aan de monarchie in de huidige vorm (42%).

↕ Significant lager/hoger dan jaar ervoor (95%)

Er wordt wel eens gesproken over een louter ceremoniële rol van het staatshoofd. Wat vindt u wenselijk?

Basis: Nederlanders 18+ (2013-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

Rest tot 100%: weet het niet/geen mening

Voorstanders van de monarchie noemen de traditionele, verbindende en economische voordelen als reden voor het behoud hiervan, terwijl tegenstanders de monarchie als verouderd en te duur zien

U gaf aan dat u wilt dat Nederland een monarchie blijft. Kunt u uw mening toelichten?

"Gewoon de Nederlandse tradities en dus daarmee de trots behouden."

"Op dit moment hebben we een goed koningshuis. Is duur, maar dat is een president ook, zo niet meer. Ook geen continuïteit met een president."

"Het koningshuis vervult een verbindende rol in ons land."

"Een koning heeft een bepaald gezag over zich. Als hij naar het buitenland gaat straalt dat wat uit. Meer dan een president in mijn ogen."

"Een president is erger, minder continuïteit in de invulling."

"Volgens mij biedt dat voordelen op het gebied van internationale betrekkingen en handel."

"Het is goed om een constante kracht te hebben, politiek is zo tijdelijk."

"Een koning(in) aan het hoofd is een soort rustpunt voor het volk. Wat er ook gebeurt in de politiek, de koning(in) staat hier altijd boven."

Basis: Nederlanders 18+ die willen dat Nederland een monarchie blijft (n=592)
Dit is een selectie van de gegeven open antwoorden

U gaf aan dat u wilt dat Nederland een republiek wordt. Kunt u uw mening toelichten?

"Een gekozen leider door de bevolking lijkt me beter."

"Het hebben van een koning met automatische troonopvolging is niet democratisch en niet meer dan een middeleeuwse traditie die niet meer van deze tijd is."

"Monarchie kost veel te veel geld en is niet meer van deze tijd. Heeft geen meerwaarde voor de economische en sociale ontwikkeling van de inwoners van het land."

"Ik vind het erven van banen niet meer van deze tijd. We kunnen ook wel zonder Koningshuis en in plaats daarvan een president van de Republiek."

"Koningschap door erfopvolging is niet meer van deze tijd. Koningshuis in stand houden is ook veel te duur."

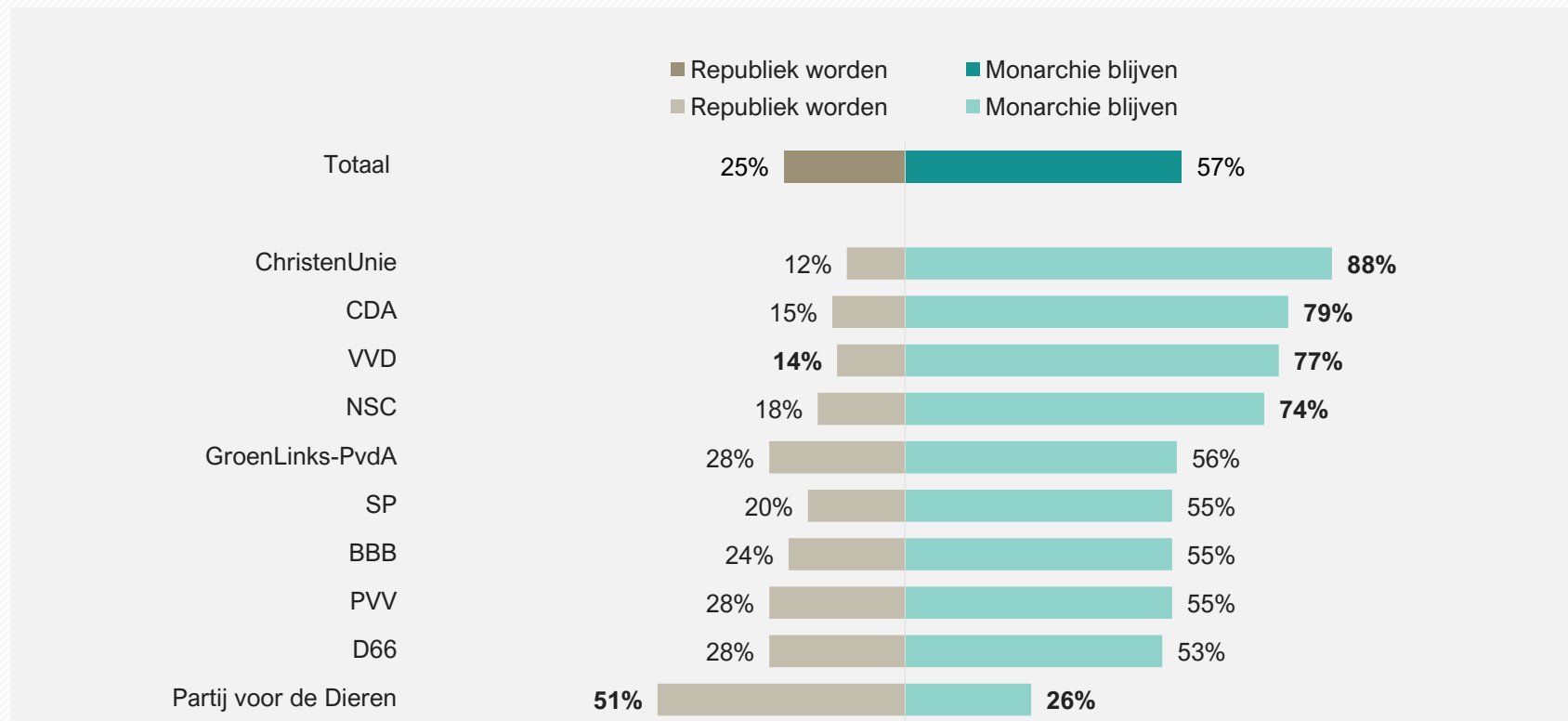
"Het Koningschap voegt niets meer toe aan Nederland en kost de Nederlander teveel geld wat beter anders besteed kan worden."

"Koningshuis is door de tijd ingehaald, en met de kosten daaraan verbonden niet langer te verdedigen."

Basis: Nederlanders 18+ die willen dat Nederland een republiek wordt (n=255)
Dit is een selectie van de gegeven open antwoorden

Onder de kiezers van ChristenUnie, CDA en de VVD is de steun voor de monarchie het hoogst. Daarentegen is de voorkeur voor een republiek, net als het voorgaand jaar, het hoogst onder de kiezers van de Partij voor de Dieren

Nederland moet een ...*

De steun voor een republiek is veruit het grootst bij de Partij voor de Dieren: de helft van de aanhangers (51%) geeft voorkeur aan een republiek met gekozen president, tegenover een kwart (26%) die voorstander is van het behoud van de monarchie.

Nederland is een koninkrijk met een koning als staatshoofd. Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen president als staatshoofd?

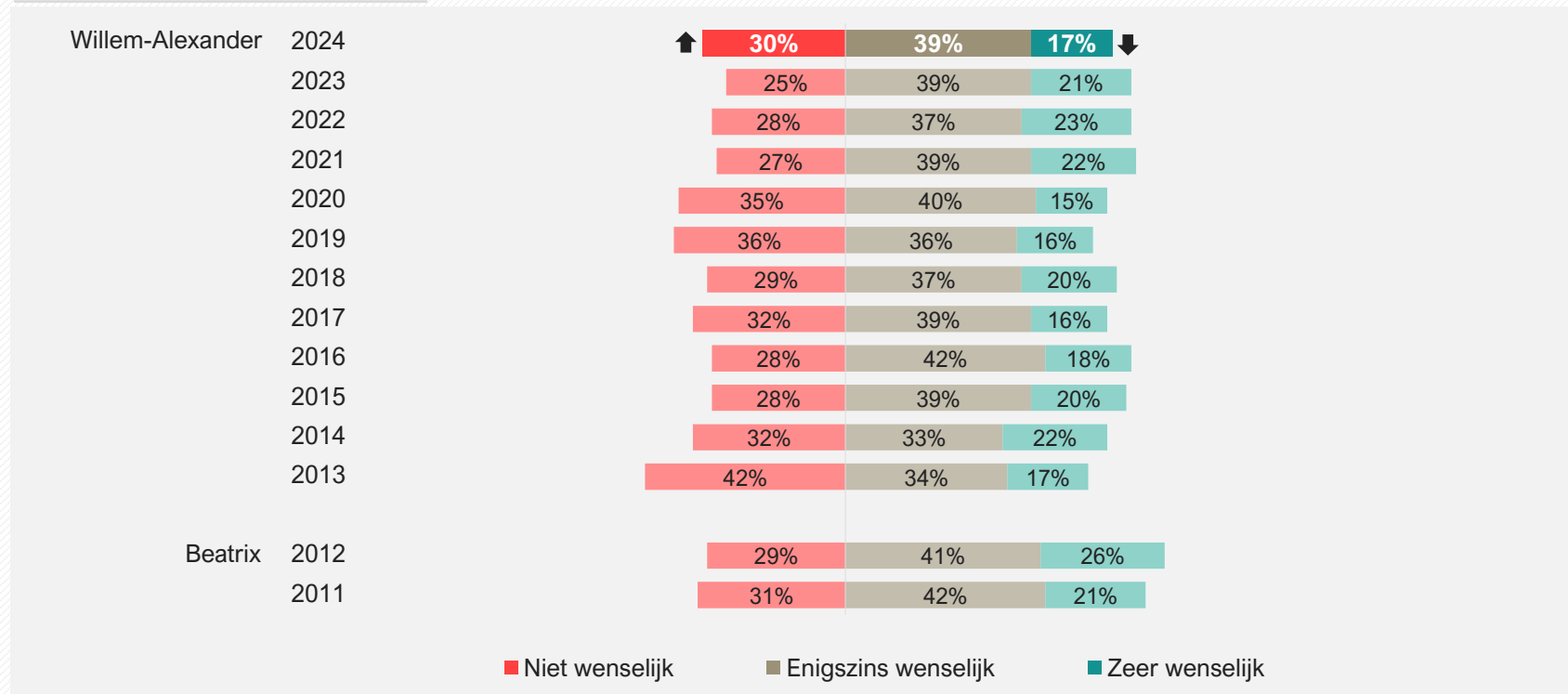
Basis: Nederlanders 18+ (2024 n=1.015)

Rest tot 100%: weet het niet/geen mening; **Dikgedrukte** percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) ten opzichte van de gemiddelde Nederlander

*Partijen waar niet genoeg waarnemingen voor waren (n=<30) zijn niet meegenomen

Eén op de zes Nederlanders vindt het wenselijk als de koning zijn eigen mening uitspreekt over politiek gevoelige kwesties. Dit aandeel ligt lager dan in 2023, maar komt overeen met niveau van voor de coronaperiode

Wenselijkheid dat de koning in het openbaar zijn mening uitspreekt

Hoogopgeleide Nederlanders zijn vaker van mening dat het onwenselijk is als de koning zijn eigen mening uitspreekt dan laagopgeleide Nederlanders (respectievelijk 42% en 19%).

⬇️⬆️ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

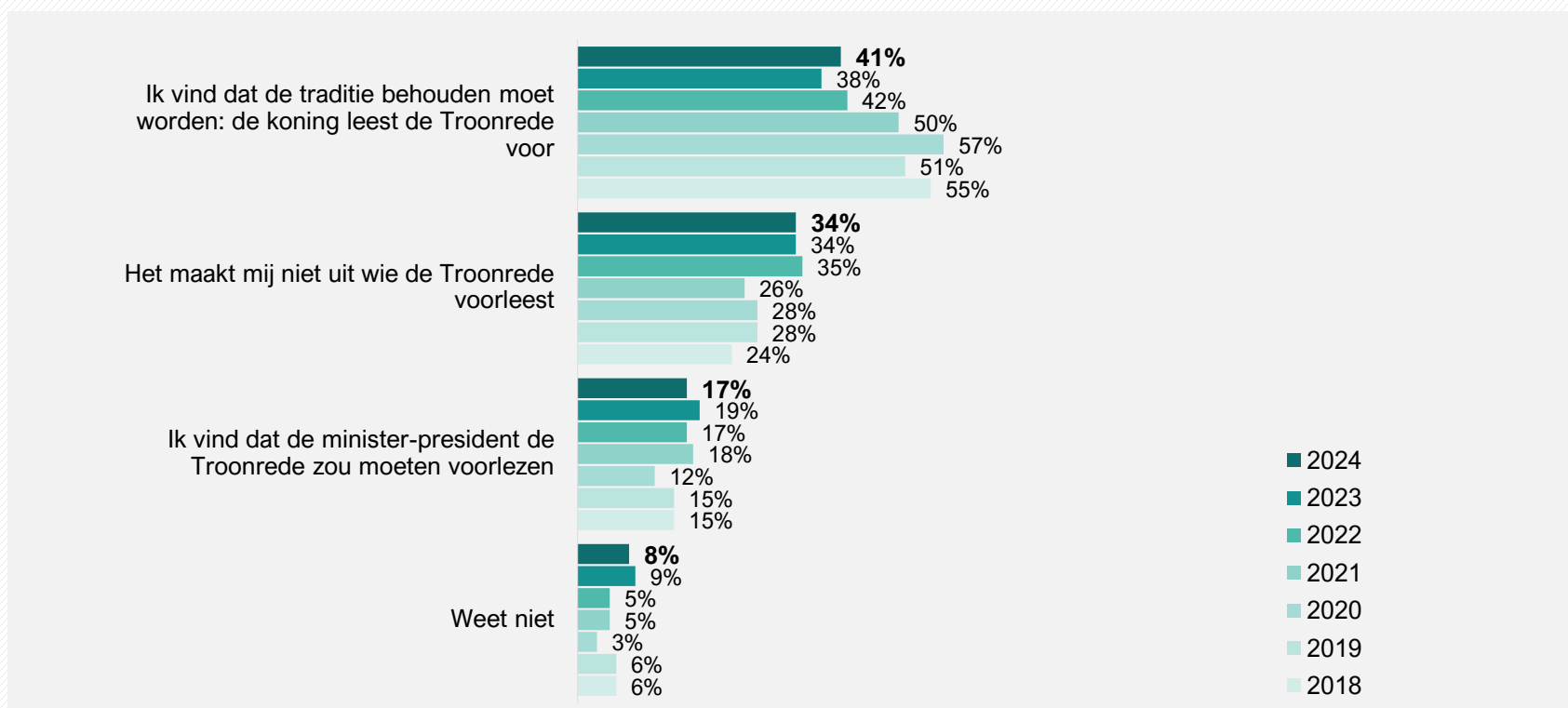
De minister-president en het kabinet zijn verantwoordelijk voor alles wat de koning zegt. Zou u het wenselijk vinden als de koning in het openbaar zijn eigen mening uitspreekt, ook als het gaat over politiek gevoelige kwesties?

Basis: Nederlanders 18+ (2011-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

Rest tot 100%: weet het niet/geen mening

Dalende trend Troonrede-traditie zet niet door; vier op de tien Nederlanders vinden dat de koning de Troonrede moet blijven voorlezen

Traditie dat de koning de troonrede voorleest

Net als vorig jaar, zijn ouderen vaker voorstander van het behoud van de traditie dat de koning de Troonrede voorleest (50%; jongeren: 31%).

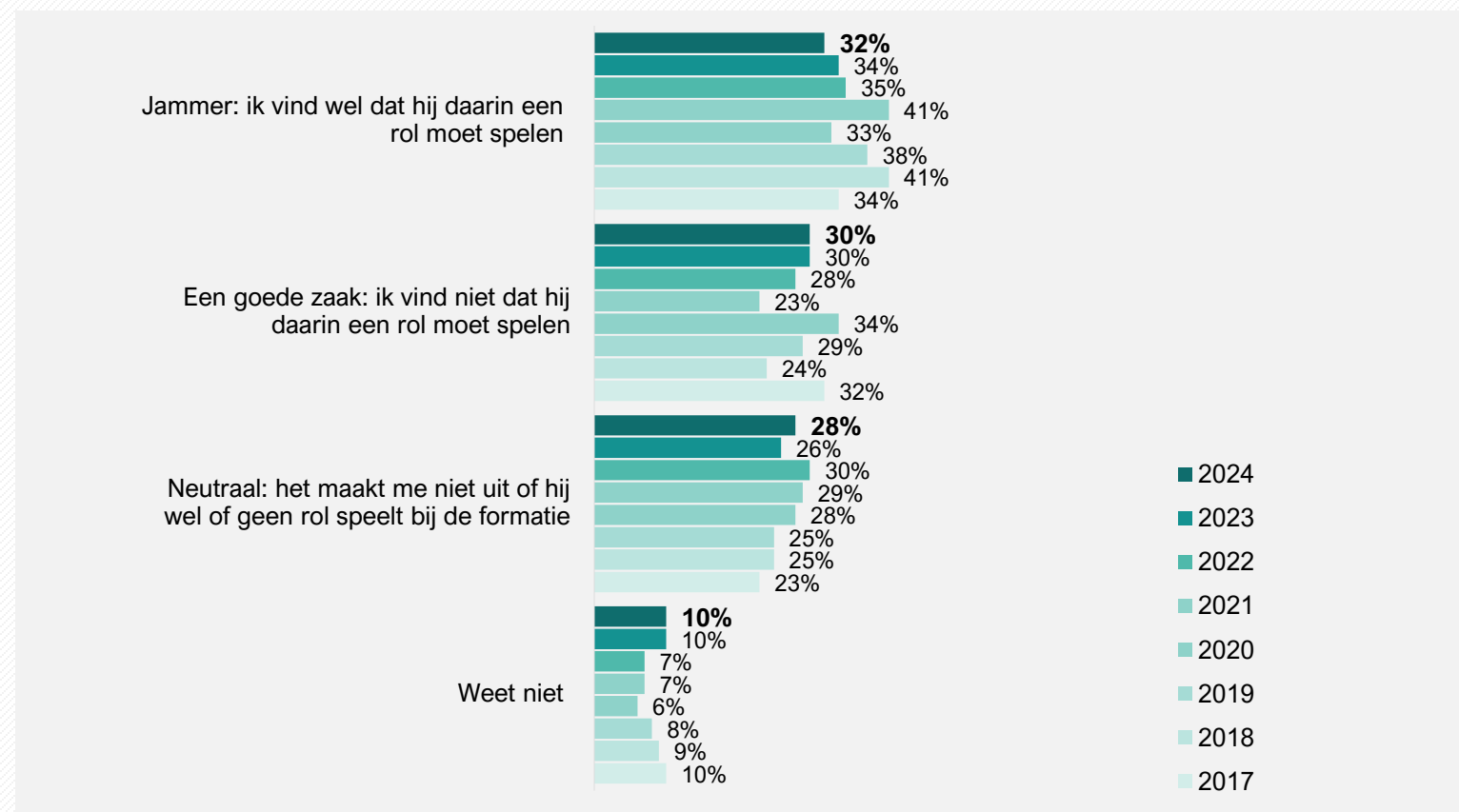
Daarnaast is het aandeel ouderen dat vindt dat de minister-president de Troonrede moet voorlezen gedaald van 18% naar 12%.

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Elk jaar op Prinsjesdag leest de koning de Troonrede voor, waarin de plannen van het kabinet bekend worden gemaakt. De Troonrede is niet geschreven door de koning, maar door het kabinet. Welke van onderstaande stellingen past het meest bij uw mening?
Basis: Nederlanders 18+ (2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

Nederlanders zijn verdeeld over of de koning een rol moet hebben in de kabinetsformatie

De koning speelt geen rol meer bij de formatie van het kabinet

Waar ouderen vorig jaar vaker dan jongeren het een goede zaak vonden dat de koning geen rol speelde in de formatie (resp. 34% en 25%), zijn die opvattingen nu omgedraaid. Ouderen vinden nu namelijk vaker dan jongeren dat hij daar wél een rol in moet spelen (35% versus 25% van de jongeren).

Daarnaast zijn hoogopgeleide Nederlanders vaker dan laagopgeleide Nederlanders van mening dat het positief is dat de koning geen rol heeft in de kabinetsformatie (38% tegenover 22%).

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

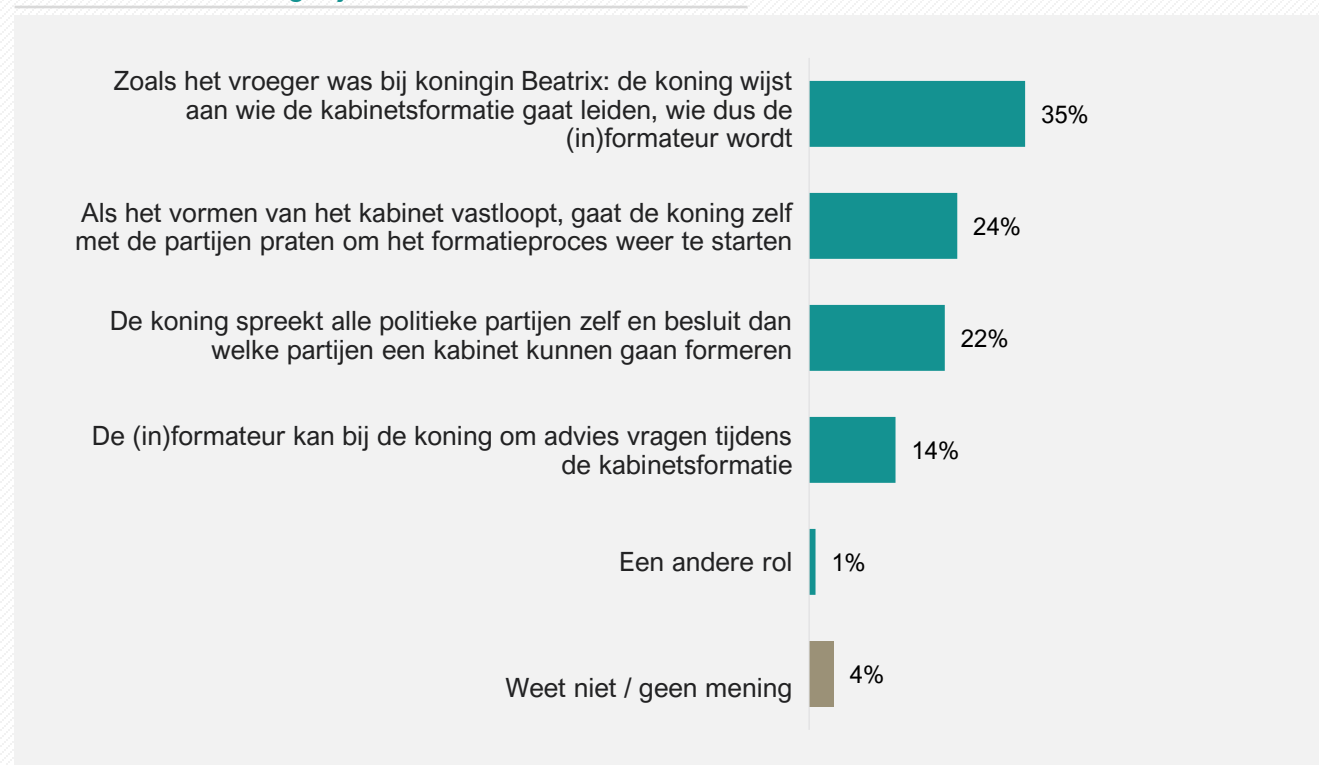
Wat vindt u ervan dat de koning geen rol speelt bij de formatie van het kabinet?
Basis: Nederlanders 18+ (2017-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

Onder Nederlanders die graag weer een rol zien voor de koning bij het formatieproces, geeft een derde de voorkeur aan de rol zoals koningin Beatrix die vervulde

32%

... van alle Nederlanders vindt dat de koning wel een rol moet spelen bij de formatie van het kabinet

Gewenste rol koning bij de formatie van het kabinet

Ouderen die graag willen dat de koning opnieuw betrokken raakt bij de kabinetsformatie, tonen het vaakst een voorkeur voor de manier waarop Beatrix deze rol vervulde (49% tegenover 26% van de jongeren).

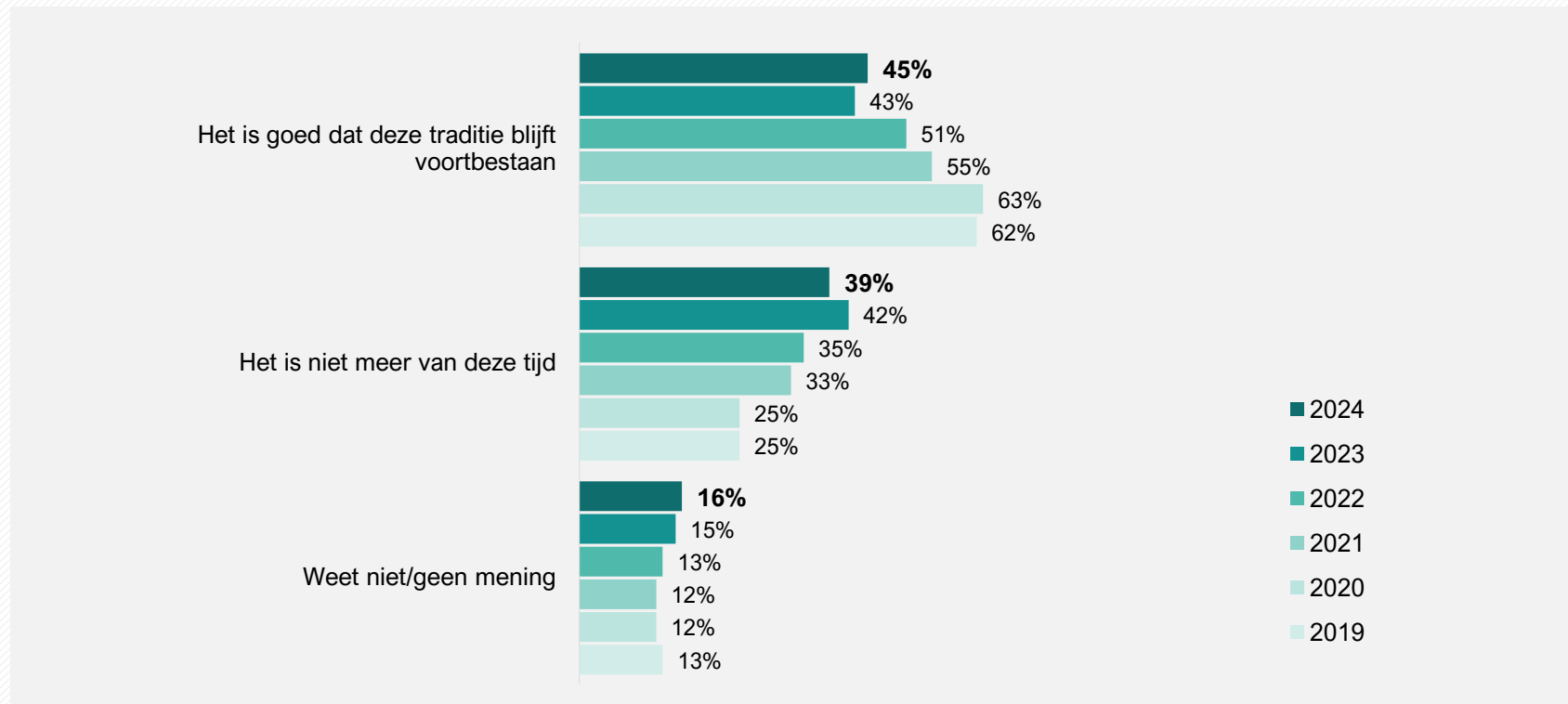
Onder jongeren die wensen dat de koning terugkeert naar de formatietafel, is er geen duidelijke consensus over de rol die hij zou moeten vervullen.

Als de koning opnieuw betrokken zou worden bij dit proces, welke rol zou hij volgens u dan moeten hebben?

Basis: respondenten die aangeven het jammer te vinden dat de koning geen rol meer speelt bij de formatie van het kabinet (2024: n=331)

Daling draagvlak van automatische troonopvolging stabiliseert; bijna de helft van de Nederlanders staat nog achter deze traditie

Het oudste kind van de koning is automatisch troonopvolger

Ouderen zijn vaker voorstander van de traditie dat het oudste kind automatisch de troonopvolger wordt, vergeleken met jongeren (respectievelijk 51% en 41%).

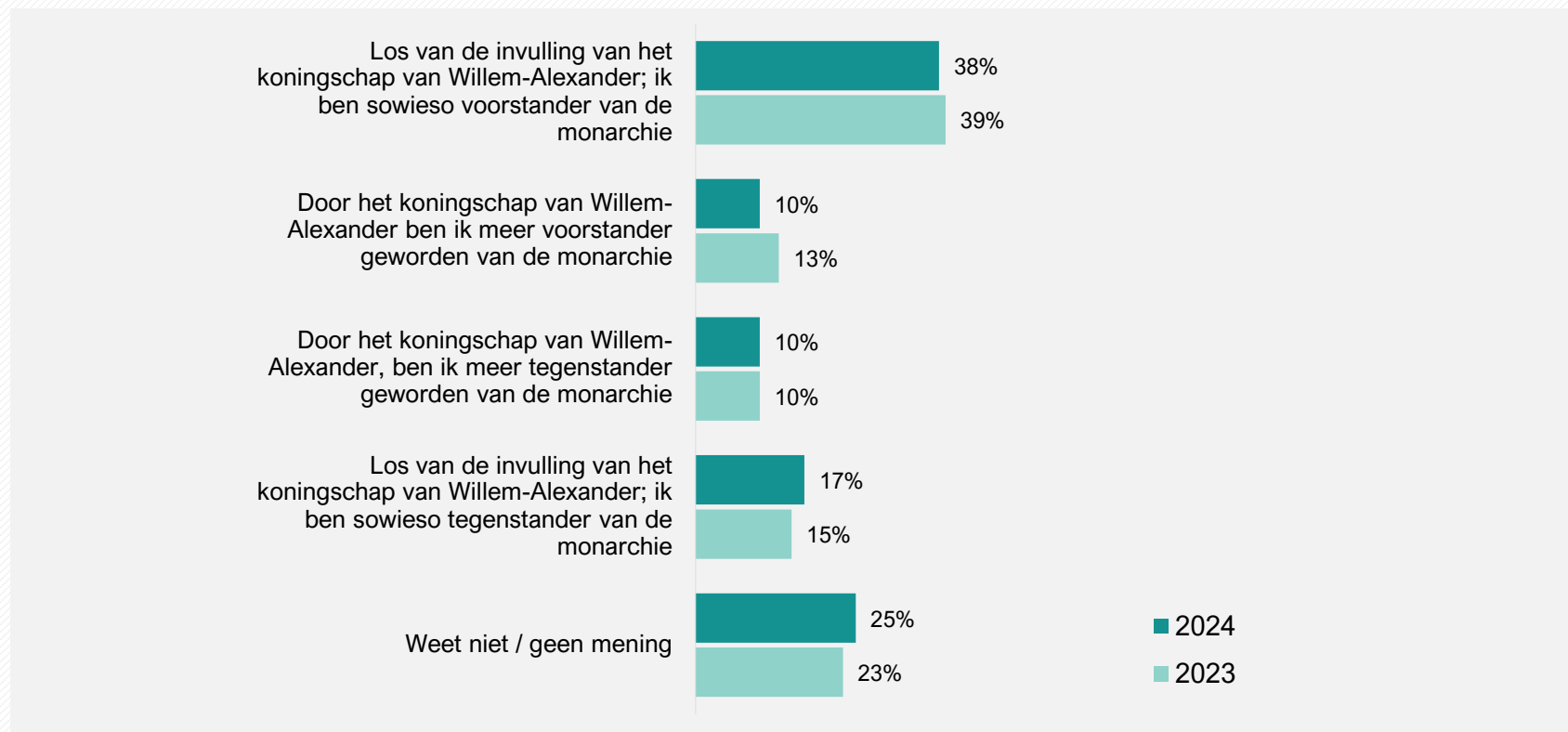
Ook laagopgeleide Nederlanders zijn vaker voorstander van deze traditie: 53% is hier voorstander van, tegenover 45% van de hoogopgeleide Nederlanders.

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Op dit moment is het zo dat het oudste kind van de koning(in) automatisch de troonopvolger is. Wat vindt u daarvan?
Basis: Nederlanders 18+ (2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

De invloed van Willem-Alexander op de waardering van de monarchie is onveranderd gebleven; net als in 2023 is zijn rol volgens Nederlanders hierin beperkt

Rol koning Willem-Alexander in waardering monarchie

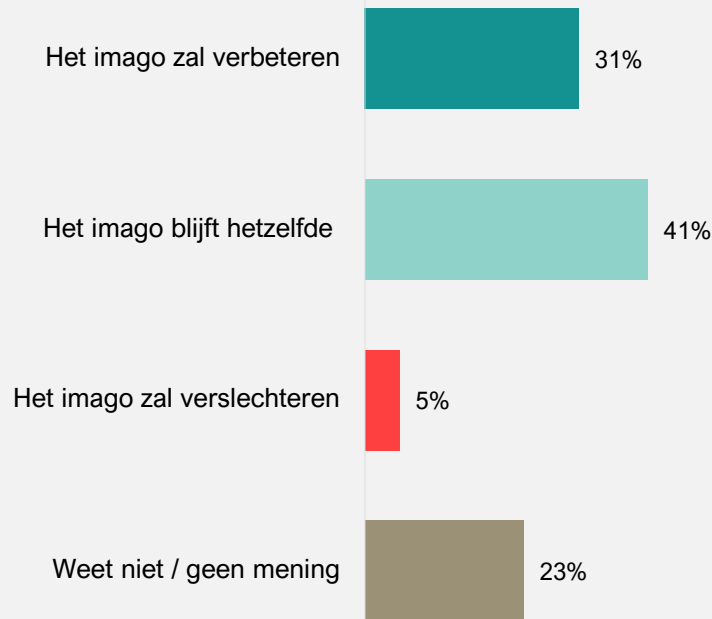

Ondanks dat ouderen vaker sowieso voorstander zijn van de monarchie dan jongeren (53%; jongeren: 24%) speelt Willem-Alexander voor jongeren net als in 2023 vaker een positieve rol in hun waardering van de monarchie: 14% van de jongeren is door het koningschap van Willem-Alexander meer voorstander geworden van de monarchie, tegenover 6% van de ouderen.

↓↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Ongeveer één derde van de Nederlanders verwacht dat het imago van de monarchie in Nederland zal verbeteren als de prinsessen een grotere rol krijgen bij publieke taken

Het imago van de monarchie bij een grotere publieke rol van de prinsessen

Daarnaast verwachten vier op de tien Nederlanders (41%) dat het imago niet zal veranderen wanneer de prinsessen een grotere publieke rol krijgen. 5% is van mening dat het imago van de monarchie slechter zal worden als zij meer op de voorgrond treden.

Ook is het voor een kwart van de Nederlanders (23%) nog moeilijk in te schatten of het imago van de monarchie in Nederland zal veranderen als de prinsessen een grotere rol krijgen bij publieke taken.

De prinsessen worden tot nu niet ingezet voor de publieke taken van het Koninklijk Huis.

Stel, de prinsessen krijgen een grotere rol bij publieke taken, in hoeverre denkt u dat het imago van de monarchie in Nederland dan zal veranderen?

Basis: Nederlanders 18+ (2024 n=1.015)

3.

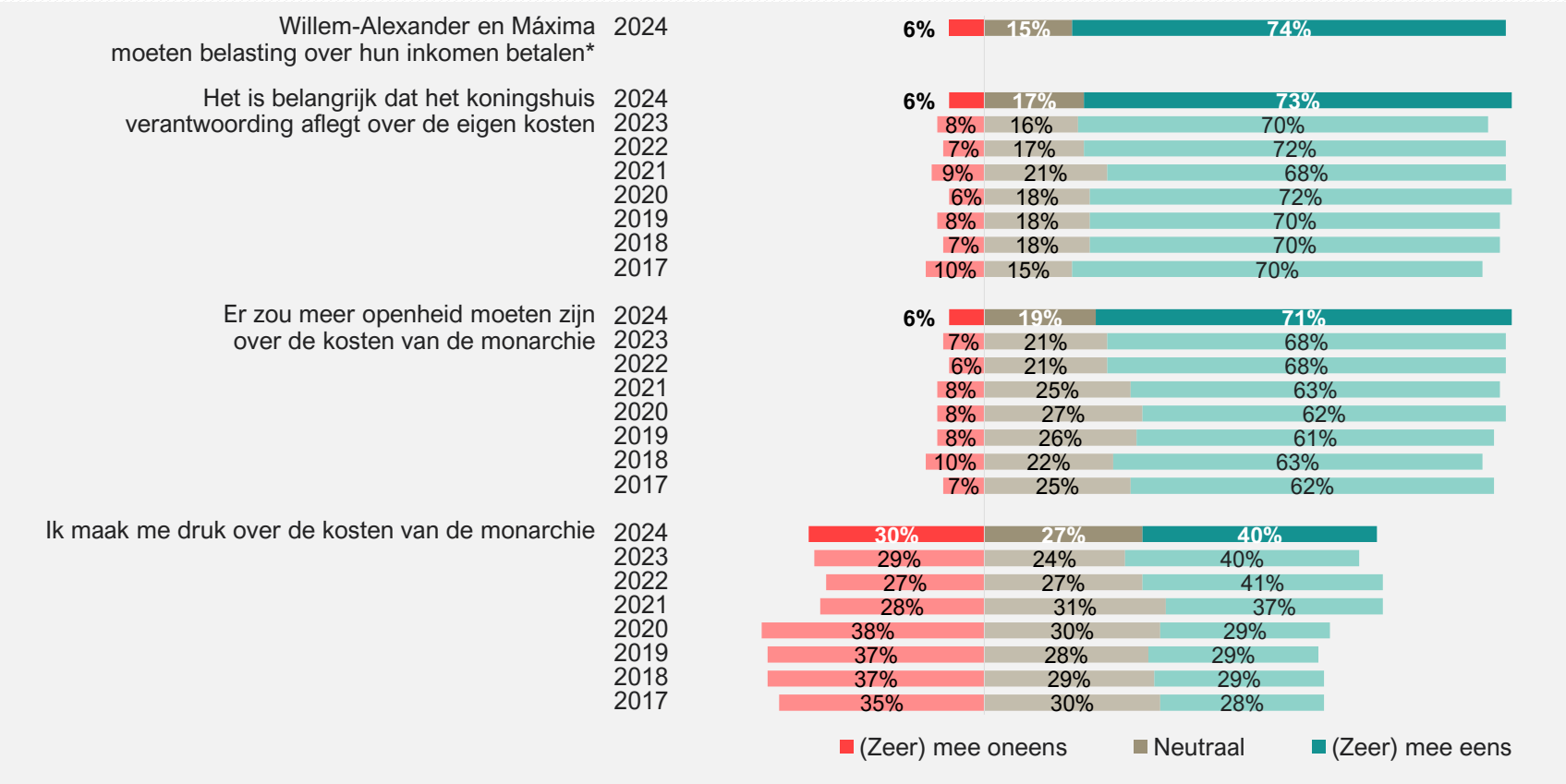
De kosten van de monarchie & Koningsdag

© Ipsos 2024

Driekwart van de Nederlanders vindt dat Willem-Alexander en Máxima niet alleen inkomstenbelasting moeten betalen; een vergelijkbaar aandeel vindt ook dat het koningshuis verantwoording dient af te leggen over de eigen kosten

Kosten van de monarchie

Regelmatig staan de kosten van de monarchie ter discussie. In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?

Basis: Nederlanders 18+ (2017-2018 circa n=500; 2019-2023 circa n=1000; 2024 n=1.015)

Rest tot 100% 'weet niet/geen mening'

* Deze stelling is in 2024 voor het eerst voorgelegd.

Vergeleken met 2023 vinden jongeren het vaker belangrijk dat het koningshuis verantwoording aflegt over de eigen kosten (60% in 2023, 68% in 2024).

Hoogopgeleide Nederlanders zijn het vaakst voorstander van het afleggen van verantwoording over de eigen kosten die het koningshuis maakt (79% tegenover 62% van de laagopgeleide Nederlanders) en dat er meer openheid is over de kosten van de monarchie (75% tegenover 63% van de laagopgeleide Nederlanders).

Met uitzondering van de stelling over de zorgen over de kosten, waar 28% van de monarchievoorstanders en 68% van de republiekvoorstanders mee instemmen, worden de overige stellingen door de meerderheid van zowel de republiek- als de monarchievoorstanders gesteund.

Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Zes op de tien Nederlanders zien de officiële viering van Koningsdag als een belangrijke, verbindende traditie. Wel vindt de helft van de Nederlanders dat er meer transparantie over de bijbehorende kosten moet zijn

De officiële viering van Koningsdag

Ouderen hebben een positievere houding ten opzichte van hoe Koningsdag officieel wordt gevierd: 59% van de ouderen geeft aan (zeer) tevreden te zijn over de officiële feestelijkheden, tegenover 48% van de jongeren.

Ook vinden ouderen vaker dan jongeren dat de viering van Koningsdag een belangrijke traditie is die Nederlanders met elkaar verbindt (respectievelijk 70% en 52%).

Dit jaar is de officiële viering van Koningsdag met de leden van de koninklijke familie in Emmen. In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?

Basis: Nederlanders 18+ (2024; n=1.015)

Rest tot 100% 'weet niet/geen mening'

Onderzoeksopzet en bijlage

Hoe we dit onderzocht hebben

Aanleiding en doelstelling

- Al sinds 2006 laat de NOS rond Koninginnedag een onderzoek uitvoeren waarin Nederlanders gevraagd wordt naar hun mening over het koningshuis en de monarchie. In 2013 werd in verband met de abdicatie op Koninginnedag een onderzoek over de troonswisseling uitgevoerd. Op 30 april 2013 volgde prins Willem-Alexander zijn moeder koningin Beatrix op als koning. Sinds 2014 is de Koninginnedag enquête dan ook vervangen door de Koningsdag enquête.
- Het doel van de Koningsdag enquête 2024 is te achterhalen wat de huidige opinie van Nederlanders is over het koningshuis, Willem-Alexander en zijn optreden als koning, en (waar mogelijk) welke veranderingen er in deze opinie zijn opgetreden in de afgelopen jaren.

Doelgroep

Doelgroep: Nederlanders van 18 jaar en ouder.

- Als er in het rapport gesproken wordt over 'Jongeren', dan betreft het Nederlanders tussen de 18 en 34 jaar.
- Als er in het rapport gesproken wordt over 'Ouderen', dan betreft het Nederlanders van 55 jaar of ouder.

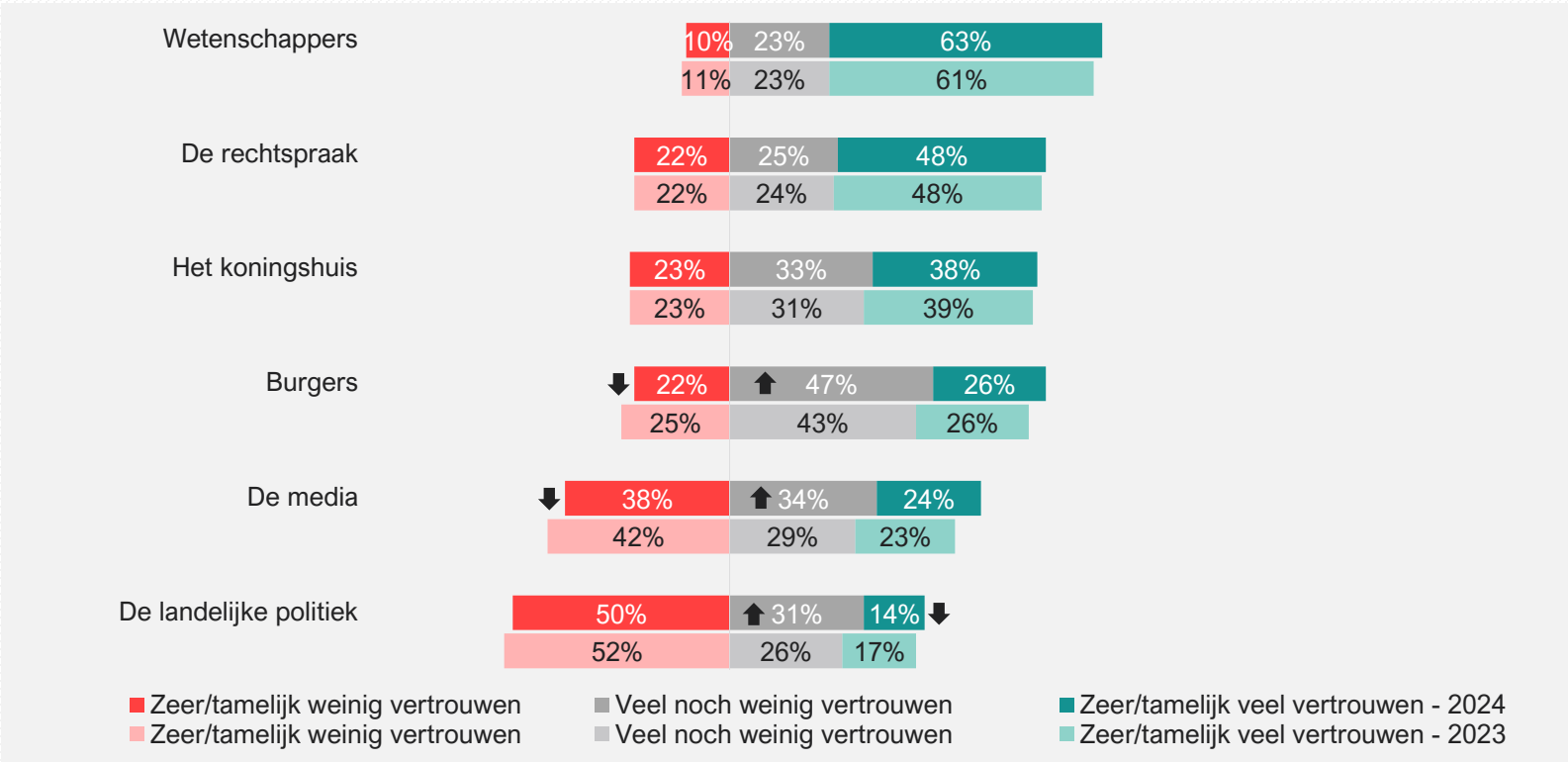

Methode

- Aanpak: 1.015 online interviews.
- Veldwerkperiode: 12 april tot en met 15 april 2024.
- Weging: De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio, werkzaamheid en stemgedrag bij de laatste landelijke verkiezingen (de Tweede Kamerverkiezingen 2023). Hierdoor zijn de resultaten een goede afspiegeling van de Nederlandse bevolking.

Vertrouwen in koningshuis onveranderd en – vergeleken met andere instituten en actoren – relatief hoog

Vertrouwen in maatschappelijke instituties en actoren

Vier op de tien ouderen (44%) hebben zeer/tamelijk veel vertrouwen in het koningshuis. Dit aandeel ligt hoger dan bij jongeren; hiervan heeft een derde (32%) vertrouwen in het koningshuis.

Jongeren hebben daarnaast minder vaak vertrouwen in de rechtspraak (37%; ouderen: 51%) en de media (18%; ouderen 27%).

Nederlanders die liever hebben dat Nederland een republiek wordt, hebben vaker zeer/tamelijk weinig vertrouwen in instituties vergeleken met monarchisten.

↓ ↑ Significant lager/hoger dan 2023 (95%)

Hoeveel vertrouwen heeft u in...?
Basis: Nederlanders 18+ (2023; circa n=1000 2024 n=1.015)
Rest tot 100%: 'weet het niet/geen mening'

**BE
SURE.
ACT
SMARTER.**

Bedankt